

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 19-20 października 2012 r. na kierunku „prawo”,
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie jednolitych studiów
magisterskich o profilu ogólnoakademickim, realizowanych w formie studiów
stacjonarnych i niestacjonarnych,
na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

przez Zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący:

dr hab. Andrzej Korybski – członek PKA,

członkowie:

prof. dr hab. Stanisław Leszek Stadniczeńko – ekspert PKA,

dr Zbigniew Markwart – ekspert PKA,

Artur Gawryszewski – ekspert formalnoprawny,

Maja Bednarzewska – przedstawiciel PSRP.

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na kierunku „prawo”, prowadzonym na poziomie jednolitych studiów magisterskich Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

Kierunek „prawo” został utworzony na mocy Uchwały nr 17/97 Senatu Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (UKSW) z dnia 18 grudnia 1997 r. Kształcenie na kierunku „prawo” prowadzone jest w formie jednolitych studiów magisterskich w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Studia te prowadzone są w języku polskim, a programy studiów dostępne są na internetowej stronie Wydziału Prawa i Administracji – www.wpia.uksw.edu.pl.

Program studiów dla kierunku „prawo” w ramach trybu studiów stacjonarnych został przyjęty uchwałą nr 167/2011/2012 Rady Wydziału Prawa i Administracji UKSW z dnia 29 maja 2012 r., a w ramach trybu niestacjonarnego – uchwałą nr 168/2011/2012 z dnia 29 maja 2012 r.

Senat Uczelni na posiedzeniu w dniu 24 maja 2012 r. - uchwałą nr 53/2012 w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku studiów na Wydziale Prawa i Administracji – zatwierdził efekty kształcenia na kierunku „prawo” w treści przyjętej przez Radę Wydziału Prawa i Administracji (WPiA).

Misja Uczelni została przyjęta uchwałą nr 80/2011 Senatu UKSW z dnia 16 czerwca 2011 r. W dniu 1 lipca 2012 r. Dziekan Wydziału Prawa i Administracji zarządzeniem nr 2/2012 powołał na Wydziale Komisję ds. opracowania misji i strategii Wydziału Prawa i Administracji UKSW. Do kompetencji tej Komisji należało opracowanie misji, a następnie na tej podstawie strategii rozwoju WPiA UKSW na lata 2012-2016. Z początkiem października 2012 r. Dziekan WPiA na stronie internetowej Wydziału zaprosił wszystkich członków społeczności akademickiej Wydziału do dyskusji nad misją i celami strategicznymi Wydziału. W czasie wizytacji brak było jeszcze informacji dotyczących wyników tej dyskusji.

Wstępny kształt misji Wydziału, która uwzględnia misję UKSW, został określony jako *„budowanie nowoczesnego akademickiego wydziału prawa, uwzględniającego zmieniającą się rzeczywistość prawną, społeczną i gospodarczą, przyjmującego najwyższe standardy profesjonalizmu i rzetelności naukowej i zawodowej, w oparciu o wiedzę i doświadczenia kadry naukowo-dydaktycznej, a jednocześnie kierującego się refleksją nad integralnym dziedzictwem ludzkiej wiedzy, a także wiernością prawdzie oraz inspiracją chrześcijańską”*. W dołączonym już po zakończeniu wizytacji załączniku do uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji UKSW nr 33/2012-2013 misja Wydziału została sformułowana następująco:

„Budowanie nowoczesnego akademickiego Wydziału Prawa i Administracji UKSW, odpowiadającego na wyzwania zmieniającej się rzeczywistości, uwzględniającego dynamikę zjawisk społeczno-gospodarczych oraz prawnych, przyjmującego najwyższe standardy profesjonalizmu i rzetelności naukowej, dydaktycznej i zawodowej, w oparciu o wiedzę i doświadczenia kadry naukowo-dydaktycznej, a jednocześnie kierującego się refleksją nad integralnym dziedzictwem ludzkiej wiedzy, a także wiernością prawdzie oraz inspiracją chrześcijańską, dbającego o zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia z jednoczesnym akcentowaniem umiejętności samodzielnego rozpoznawania i opisywania przez Studentów rzeczywistości” (s. 5 załącznika).

1).Ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki.

Ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania.

Misja i strategia rozwoju Wydziału Prawa i Administracji UKSW w Warszawie na lata 2012-2016 została określona w uchwale Rady Wydziału nr 33/2012-2013. Załącznik do tej uchwały zawiera 24-stronicowy dokument przedstawiający wartości i cele strategiczne Wydziału, zadania związane z procesem osiągania celów strategicznych oraz wizję Wydziału w 2016 roku. Wartości i cele strategiczne pozostają w zgodności z misją Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz uwzględniają specyfikę Wydziału w porównaniu do innych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu, w tym swoistość kształcenia prowadzonego na Wydziale w ramach kierunków studiów „prawo”, „administracja” i „stosunki międzynarodowe” oraz równoległych do tych kierunków badań naukowych. „Intencją WPiA UKSW jest prowadzenie działalności naukowo-badawczej oraz dydaktycznej w oparciu o podstawowe i niewzruszalne kanony prawdy i rzetelności naukowej oraz przy pełnym poszanowaniu zasad uniwersalnych, z jednoczesnym odwołaniem się do wartości chrześcijańskich jako stanowiących fundament określający tożsamość Wydziału i umiejscawiających Wydział w społeczności ogólnie akademickiej” (s. 4 dokumentu). W sferze naukowo-badawczej oznacza to kierowanie się prawdą, przy zachowaniu inspiracji osadzonych w myśli chrześcijańskiej. W sferze dydaktycznej natomiast oznacza to wychowanie absolwentów Wydziału jako świadomych, aktywnych i odpowiedzialnych obywateli, których postawy są oparte na wartościach ogólnoludzkich i chrześcijańskich i którzy dysponują wiedzą dającą im właściwe przygotowanie do przyszłych ról zawodowych.

Stosownie do misji Wydziału strategicznymi kierunkami aktywności Wydziału są: rozwój badań naukowych; rozwój kadry naukowej; doskonalenie oferty edukacyjnej; zapewnienie jakości kształcenia; rozwój współpracy międzynarodowej. W ramach tych kierunków zostały sformułowane następujące cele strategiczne:

- a/ uzyskanie uprawnień habilitacyjnych na kierunku „prawo”;
- b/ znacząca intensyfikacja współpracy międzynarodowej;
- c/ specjalizacja w obszarach badań naukowych prowadzonych na Wydziale;
- d/ wzmocnienie profesjonalnej kadry Wydziału;
- e/ sprawne zarządzanie Wydziałem;
- f/ zapewnienie stałej liczby studentów;
- g/ zapewnienie stabilności finansowej Wydziału;
- h/ rozwój infrastruktury Wydziału;
- i/ budowa strategii promocji Wydziału;
- j/ rozwój współpracy z interesariuszami zewnętrznymi.

W dokumencie szczegółowo zostały opisane zadania, potrzebne dla osiągnięcia każdego z powyższych celów strategicznych. Sformułowana też została rozwinięta wizja Wydziału w 2016 r. Stopień realizacji celów strategicznych oraz związanych z nimi zadań, a w konsekwencji też osiągnięcie stanu zgodnego z wizją Wydziału ma być monitorowane przez

Komitet Sterujący Wydziału, w porozumieniu z Kolegium Rektorskim UKSW. Komitet Sterujący, składający się z członków kolegium dziekańskiego, dyrektora Instytutu Stosunków Międzynarodowych, dyrektora Biura Finansowego Wydziału oraz pełnomocników dziekana, ma pełnić funkcje opiniotwórczo-konsultacyjne wobec dziekana Wydziału.

Konkluzja

W czasie wizytacji Zespołu oceniającego Wydział nie dysponował jeszcze zatwierdzonym dokumentem określającym misję i strategię Wydziału, a w tym elementy misji oraz cele strategiczne dotyczące ocenianego kierunku. Zespołowi oceniającemu przedstawiono jedynie fragmentaryczne rezultaty prac nad końcowym dokumentem. Dokument taki został dostarczony już po zamknięciu wizytacji. Na podstawie analizy tego dokumentu można uznać, że koncepcja kształcenia na kierunku „prawo” jest mocno osadzona w przyjętej na lata 2012-2016 strategii Wydziału; kształcenie na ocenianym kierunku ma być traktowane jako priorytetowe, co wpływa odpowiednio na kierunki rozwoju badań naukowych, kadry akademickiej oraz współpracy międzynarodowej Wydziału. Istnieje przy tym zasadnicza zgodność pomiędzy misją i celami strategicznymi Uniwersytetu a misją i celami strategicznymi Wydziału, zaś proces realizacji celów strategicznym ma być systematycznie obserwowany przez specjalne ciało konsultacyjno-doradcze Wydziału (Komitet Sterujący) działające w porozumieniu z Kolegium Rektorskim UKSW. Część celów strategicznych jest bezpośrednio skierowana na wzrost różnorodności oraz innowacyjności oferty kształcenia na ocenianym kierunku i jej odpowiednie dostosowywanie do możliwości i potrzeb zgłaszanych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Dotyczy to w szczególności intensyfikacji międzynarodowej wymiany studenckiej (cel strategiczny nr 2), specjalizacji naukowo-badawczej oraz dydaktycznej Wydziału (cel strategiczny nr 3), wzmocnienia kadry nauczycieli akademickich (cel strategiczny nr 4), wspierania aktywności studentów, w tym działalności wydziałowej Kliniki Prawa (cel strategiczny nr 6) oraz profilowania zajęć dydaktycznych i zwiększania interdyscyplinarności oferty programowej (cel strategiczny nr 7).

2). Ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia, oraz w procesie jej dostosowywania do zmieniających się potrzeb zewnętrznych i uwarunkowań wewnętrznych.

Koncepcja kształcenia na kierunku „prawo”, prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji UKSW w Warszawie, podlega od niedawna procesowi konsultacji z interesariuszami zarówno wewnętrznymi jak i zewnętrznymi. Zostały utworzone częściowe ramy instytucjonalne takich konsultacji (zwłaszcza w odniesieniu do interesariuszy wewnętrznych). I tak koncepcja kształcenia podlega konsultacjom w ramach Kolegium Dziekańskiego oraz Rady Wydziału Prawa i Administracji, w której skład wchodzi przedstawiciele Kolegium Dziekańskiego, samodzielni pracownicy naukowcy, przedstawiciele młodszych pracowników naukowych, przedstawiciele pracowników administracyjnych oraz

studentów. Dodatkowo pewne fragmenty procesu kształcenia lub określone projekty (na przykład program „Business Law”) są konsultowane z przedstawicielami samorządu studentów, przedstawicielami kół naukowych oraz absolwentami Wydziału zrzeszonymi w Stowarzyszeniu Absolwentów Wydziału. Są to jednak w sporej mierze konsultacje niezinstytucjonalizowane (poza konsultacjami z Wydziałową Radą Studencką; Rada konsultowała na przykład zmiany planu studiów i programu kształcenia na kierunku „prawo” na rok akad. 2012/2013 – patrz Stanowisko w sprawie zmian planu studiów i programu kształcenia na kierunku „prawo” – dokument z 28 maja 2012 r.).

Należy również zaznaczyć, że swój udział w konsultowaniu powyższej koncepcji kształcenia mają także tzw. interesariusze zewnętrzni, którymi są przedstawiciele prawniczych korporacji zawodowych, sądów polubownych lub osoby pełniące wysokie funkcje dyrektorskie w urzędach administracji publicznej (członek Rady Izby Notarialnej w Warszawie, radca prawny – partner zarządzający kancelarii „Gessel, Koziarowski sp. k., prezes Sądu Arbitrażowego przy PKPP LEWIATAN czy z-ca dyrektora Departamentu Firm Inwestycyjnych i Infrastruktury Rynku Kapitałowego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego). Z początkiem roku akad. 2012/2013 została przeprowadzona ankieta wśród interesariuszy wewnętrznych, dotycząca treści programowych i efektów kształcenia m. In. na kierunku „prawo”. Członkom Zespołu oceniającego przedstawiono wstępne wyniki tej ankiety. Są planowane kolejne ankiety wśród interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Brak jest zinstytucjonalizowanych form konsultacji i monitoringu treści oraz efektów kształcenia z udziałem interesariuszy zewnętrznych.

Konkluzja

Są podstawy do uznania, że proces instytucjonalizacji udziału interesariuszy wewnętrznych w kształtowaniu treści programowych oraz efektów kształcenia jest już dość zaawansowany. Analogiczny proces udziału interesariuszy zewnętrznych znajduje się zaś we wstępnej fazie instytucjonalizacji.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Sformułowanie misji i strategii Wydziału nastąpiło na początku roku akad. 2012/2013, jednakże instytucje wewnątrzwydziałowe oraz instrumenty proceduralne realizacji celów strategicznych określonych w dokumencie zostały częściowo uruchomione jeszcze przed formalnym zatwierdzeniem dokumentu określającego misję i strategię. Są zatem podstawy do uznania, że założona koncepcja kształcenia na kierunku „prawo” jest zgodna z misją Uczelni oraz z misją i celami strategicznymi Wydziału na lata 2012-2016. Pozytywnie należy ocenić innowacyjność oraz elastyczność oferty kształcenia, zwłaszcza w świetle wdrożonego z początkiem roku akad. 2012/2013 programu „Business Law” oraz zadań sformułowanych w ramach celu strategicznego nr

3. Należy jednak zaznaczyć, że Wydział znajduje się na początku wdrażania strategii, w związku z czym rezultaty tych działań można będzie ocenić dopiero za kilka lat.

2) Należy **pozytywnie** ocenić aktualny stan działań Władz Wydziału w zakresie włączania interesariuszy wewnętrznych w proces kreowania koncepcji kształcenia na kierunku „prawo”. Konieczne jest jednak zaznaczenie, że udział studentów i kadry akademickiej w tym procesie powinien zostać wzmocniony, zaś udział interesariuszy zewnętrznych powinien ulec instytucjonalizacji zarówno na etapie kształtowania treści programowych, jak też monitorowania efektywności przyjętych rozwiązań programowych.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Ocena zgodności założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (wzorcowymi efektami kształcenia albo celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia, w tym standardach kształcenia nauczycieli, określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego), a także z koncepcją rozwoju kierunku. Ocena spójności specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia. W przypadku profilu praktycznego ocena obejmuje stopień uwzględnienia wymagań organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu oraz zakres wpływu absolwentów i przedstawicieli pracodawców w formułowaniu efektów kształcenia, a w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego – wymagań formułowanych dla obszaru nauki⁴, z którego kierunek się wywodzi.

Założone cele oraz kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla kierunku „prawo” (jednolite studia magisterskie, profil ogólnoakademicki, studia stacjonarne i niestacjonarne) zostały umieszczone w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauki prawne, w dyscyplinie prawo. Zostały one zaprojektowane zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji przy uwzględnieniu procedury *bottom-up*: punktem wyjścia do opracowania efektów kształcenia stał się realizowany dotąd program studiów prawniczych wraz z zestawem przedmiotów spełniających wymogi określone w obowiązujących do 1 października 2011 r. standardów kształcenia dla kierunku „prawo”. Koncepcja efektów kształcenia zgodnych z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji (określonych dla obszaru nauk społecznych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, dz. U. nr 253, poz. 1520).

Z początkiem roku 2012 został na Wydziale powołany zespół do przygotowania efektów kształcenia dla kierunków prowadzonych na Wydziale (Zespół ds. Wdrażania KRK), w tym dla kierunku „prawo”. Zespół dokonał analizy wszystkich dotychczas realizowanych sylabusów przedmiotowych oraz przeprowadził konsultacje z nauczycielami akademickimi prowadzącymi poszczególne przedmioty. Zostały też przeprowadzone ograniczone konsultacje z przedstawicielami samorządu studenckiego, opracowana też została wstępna ankieta dotycząca oczekiwań wybranych pracodawców wobec programów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale. Rezultaty prac zespołu były kilkakrotnie przedmiotem analizy Biura Kształcenia działającego przy Rektorze UKSW oraz Rady Wydziału Prawa i Administracji UKSW. Ostateczne przyjęcie projektu zrewidowanych efektów kształcenia dla kierunku „prawo” nastąpiło uchwałą Rady Wydziału z dnia 22 maja 2012 r. W dniu 24 maja 2012 r. Senat UKSW podjął uchwałę nr 53/2012 w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów na Wydziale Prawa i Administracji UKSW, w treści przyjętej przez Radę Wydziału Prawa i

Administracji UKSW. Przygotowany przez Wydział Raport samooceny nie zawiera bliższej charakterystyki efektów kształcenia dla kierunku „prawo” zarówno na poziomie tzw. efektów podstawowych (przygotowanych dla całego kierunku i ulokowanych w obszarze nauk społecznych, ujmujących całościowo wiedzę, umiejętności i kompetencje absolwenta studiów prawniczych na Wydziale), jak też efektów szczegółowych (efektów przypisanych do poszczególnych przedmiotów/modułów kształcenia). Raport nie zawiera też tzw. macierzy efektów kształcenia, odnoszącej szczegółowe efekty kształcenia do efektów kształcenia przypisanych do całego kierunku.

Dodatkową trudnością w ocenie efektów kształcenia przyjętych dla kierunku „prawo” jest fakt, że od kilku lat na Wydziale studia prawnicze są realizowane według kilku równoległych programów studiów. Fragmentaryczny opis programu kształcenia, zawarty w Raporcie samooceny oraz w załącznikach do Raportu, koncentruje się na programie stacjonarnych studiów prawniczych przyjętym uchwałą nr 167/2011/2012 Rady Wydziału Prawa i Administracji UKSW z dnia 29 maja 2012 r. Program ten obejmuje studentów rozpoczynających studia prawnicze w roku akad. 2012/2013. W trakcie wizytacji Zespołowi oceniającemu dostarczono dokumenty przedstawiające: symboliczne zestawienie efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów objętych najnowszym programem kształcenia, a także dokument zatytułowany „Matryca efektów kształcenia – efekty kształcenia dla programu kształcenia/kierunku”. Dokumenty te mogą stanowić podstawę wniosków dotyczących poprawności konstrukcji efektów kształcenia dla kierunku „prawo” oraz ich zgodności z rozwiązaniami w zakresie krajowych ram kształcenia w obszarze nauk społecznych.

Ocena możliwości osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych.

Analiza wskazanych wyżej dokumentów pozwala na sformułowanie konkluzji o zasadniczej zgodności między szczegółowymi treściami i efektami kształcenia objętymi programem studiów prawniczych mającym zastosowanie do studentów I roku prawa stacjonarnego w roku akad. 2012/2013 a zestawem efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji. Występują jednak niezgodności/niejasności między zestawem efektów przypisanych poszczególnym przedmiotom/modułom a zestawem efektów szczegółowych wymienionych w matrycy efektów kształcenia. Istnieje duży rozrzut między szczegółowymi efektami kształcenia przypisanymi poszczególnym przedmiotom (niektóre przedmioty mają przypisanych kilka założonych efektów kształcenia, inne zaś – nawet kilkadziesiąt). Konieczna jest świadomość, że do każdego efektu kształcenia należy odnieść odpowiednią metodę dydaktyczną jego realizacji, a także odpowiedni sposób weryfikacji efektywności procesu dydaktycznego co do osiągnięcia danego efektu w przyjętym czasie. Wydaje się, że w odniesieniu do wielu kart przedmiotu/sylabusów proponowane metody dydaktyczne i sposoby weryfikacji osiągnięć studentów są dalece niewystarczające do założonych efektów kształcenia, przy czym zdecydowana większość wymienionych metod i sposobów odnosi się do efektów kształcenia dotyczących wiedzy.

Niejasne jest również docelowe miejsce i rola przedmiotów objętych tzw. programami profilującymi (np. program Business Law) w realizacji kierunkowych efektów kształcenia. Można oczywiście przyjąć, że skoro program profilujący jest realizowany w odniesieniu do studentów IV i V roku, to siłą rzeczy nie będą oni objęci wymogami wynikającymi z Krajowych Ram Kwalifikacji, jednak w najbliższym okresie konieczne będzie włączenie programów profilujących do programu kształcenia na kierunku „prawo” włącznie z przypisaniem im odpowiedniej punktacji ECTS oraz określeniem modułowych efektów kształcenia. Nie jest też jasna rola Studenckiej Poradni Prawnej (kliniki prawa) w realizacji treści programowych i założonych efektów

kształcenia. W dostarczonej Zespołowi oceniającemu tzw. matrycy efektów kształcenia programu profilujące oraz klinika prawa (a także praktyki) nie zostały jeszcze ujęte.

Ocena dostępności opisu założonych efektów kształcenia (czy i w jaki sposób opis efektów kształcenia jest publikowany).

Dostarczone Zespołowi oceniającemu dokumenty dotyczące efektów kształcenia nie zostały upublicznione do momentu zakończenia wizytacji. Można zatem przyjąć, że przynajmniej do tego czasu opis założonych efektów kształcenia był dostępny dla interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (w tym przede wszystkim dla studentów) jedynie w postaci szczegółowych efektów kształcenia zaprojektowanych dla poszczególnych przedmiotów. Nie stał się także przedmiotem szczegółowej analizy Komisji ds. Jakości Kształcenia, aczkolwiek w harmonogramie pracy Komisji został zamieszczony punkt dotyczący corocznego (w pierwszym miesiącu roku akademickiego) przeglądu rozwiązań dotyczących procesu kształcenia. Zadania w zakresie przeglądu i oceny założonych efektów kształcenia zostały nałożone również na Dziekana WPiA, współdziałającego w tym zakresie z kierownikami katedr. Wymagają one odpowiedniego upublicznienia założeń koncepcji kształcenia realizowanej na Wydziale, włącznie z kierunkowymi efektami kształcenia oraz ich adekwatnością wobec przyjętej sylwetki absolwenta.

Konkluzja

Przyjęty zestaw efektów kształcenia - zarówno na poziomie kierunku „prawo”, jak też w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów/modułów – jest zasadniczo zgodny z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji. Powinien być on jednak traktowany jako punkt wyjścia do pracy nad docelowym zestawem kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku „prawo”, o ile ma być on zgodny z celami strategicznymi Wydziału, w tym z coraz większym naciskiem na praktyczny aspekt studiów prawniczych, z włączaniem edukacji ekonomiczno-finansowej do treści programowych oraz z różnorodnymi formami i programami profilowania procesu kształcenia. Poszerzenie treści ekonomiczno-finansowych oraz odpowiednich wobec nich efektów kształcenia uzasadnia rozważenie celowości częściowego ulokowania efektów kształcenia poza dziedziną nauk prawnych (w dziedzinie nauk ekonomicznych). Rozważenia wymaga również – w świetle założonej potrzeby profilowania kształcenia prawniczego, a także roli klinicznej edukacji prawniczej – odejście od metody *bottom-up* w projektowaniu kierunkowych efektów kształcenia na rzecz metody *up-down*, pozwalającej na ścisłe powiązanie zakładanych efektów kształcenia z sylwetką absolwenta, a także na agregację przedmiotowych (szczełowych) efektów kształcenia w odniesieniu do wyodrębnionych bloków przedmiotów i zajęć dydaktycznych.

2). Ocena czy efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

Szczegółowe efekty kształcenia, zaprojektowane do poszczególnych przedmiotów/modułów programowych zostały zasadniczo sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na opracowanie przejrzystych narzędzi ich weryfikacji. W odniesieniu do części przedmiotów efekty te są jednak zdecydowanie zbyt liczne (niekiedy przekraczające znacznie liczbę 20 efektów) i szczegółowo opisane, co może spowodować trudności w doborze odpowiednich sposobów ich weryfikacji. W dużej części sylabusów/kart przedmiotu sposoby weryfikacji stopnia realizacji efektów kształcenia nie zostały wystarczająco precyzyjnie opisane, zwłaszcza w odniesieniu do weryfikacji efektów dotyczących umiejętności i kompetencji. Wydaje się, że celowe byłoby podjęcie prac nad częściową standaryzacją cząstkowych i końcowych sposobów weryfikacji szczełowych

efektów kształcenia w skali całego programu studiów i w odniesieniu do wszystkich przedmiotów i zajęć dydaktycznych objętych programem.

Konkluzja

Sformułowanie efektów kształcenia w programie studiów realizowanym od roku akad. 2012/2013 należy uznać za zasadniczo poprawne, zrozumiałe i pozwalające na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji. Stwierdzone mankamenty (zbyt duża liczba oraz szczegółowość opisu niektórych efektów szczegółowych zawartych w sylabusach/kartach przedmiotu) mogą zostać usunięte przy planowanym w bieżącym roku akademickim przeglądzie programów kształcenia realizowanych na kierunku „prawo”.

3). Analiza i ocena systemu weryfikacji efektów kształcenia, w tym:

- objęcia tym systemem wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), oraz wszystkich etapów kształcenia;
- możliwości zmierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, prawidłowości ustalonych procedur, metod (dobór do ocenianego kryterium) i ocen, ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania.

W okresie podlegającym ocenie, zasady systemu weryfikacji efektów kształcenia zostały określone w *Regulaminie Studiów w UKSW – Załącznik do Uchwały nr 22/2010 Senatu*. § 13 i *Regulamin Studiów* obowiązujący od 01.10.2012 r. - *Załącznik do Uchwały nr 108/2012 Senatu UKSW z dnia 10 lipca 2012 r.* Przyjętymi formami weryfikacji osiągnięć studenta po zakończeniu poszczególnych etapów kształcenia są egzaminy i zaliczenia (po zakończeniu zajęć z danego przedmiotu) oraz egzamin magisterski kończący tok studiów.

W czasie wizytacji stwierdzono, że sprawdzianami stopnia opanowania przez studenta materiału z obowiązujących przedmiotów są przede wszystkim **zaliczenia i egzaminy**, zdawane zgodnie z planem studiów, w formie ustnej lub (głównie) pisemnej. Okresem rozliczeniowym jest rok, a transfer i akumulacja punktów ECTS dokonywany jest w cyklu semestralnym (§ 23 *Regulaminu* z 2012 r.). Zaliczenie wykładu i ćwiczeń z tego samego przedmiotu jest oddzielne i podlega osobnej ocenie, przy czym warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uprzednie zaliczenie ćwiczeń lub laboratorium, jeżeli są one przewidziane dla danego przedmiotu w planie studiów. Terminy sesji - w tym również poprawkowej - ustala Rektor (§ 3 *Regulaminu studiów*). Sesja egzaminacyjna nie może trwać krócej niż 8 kolejnych dni (§ 9. p. 4). Terminy egzaminów egzaminatorzy podają studentom do wiadomości w semestrze zimowym do 10 stycznia, a poprawkowych w ciągu 5 dni od ostatniego dnia sesji zasadniczej, natomiast w semestrze letnim do 15 maja, a poprawkowych do 30 czerwca. Liczba egzaminów w roku akademickim nie może przekroczyć 11, w tym w jednej sesji 6 (§ 24 *Regulaminu*). Nie uregulowano kwestii, czy w tym samym dniu może odbywać się więcej niż jeden egzamin, co może - teoretycznie - skutkować ich kumulacją. W czasie sesji egzaminacyjnej student ma prawo dwukrotnego przystąpienia do egzaminu (termin

zasadniczy i jedna poprawka - § 29). W przypadku nieuzyskania zaliczenia z ćwiczeń przed sesją, przystępuje on do egzaminu w sesji poprawkowej, a jeśli go nie uzyska w ogóle, otrzymuje ocenę niedostateczną. Jeśli nie zgłosił się do pierwszego terminu egzaminacyjnego bez usprawiedliwionej przyczyny, zdaje go w terminie poprawkowym, natomiast w sytuacji, gdy dotyczy to obu terminów, otrzymuje ocenę niedostateczną (§ 29).

O zasadach egzaminu i zaliczenia oraz zakresie obowiązującego materiału informuje prowadzący na pierwszych zajęciach, co potwierdzono podczas hospitacji. *Regulamin* nie określa, czy studentom są podawane zagadnienia egzaminacyjne. W czasie wizytacji stwierdzono jednak, że istnieje praktyka udostępniania zagadnień egzaminacyjnych określających szczegółowy zakres wymagań egzaminacyjnych, co potwierdzają dostarczone przykładowe pytania przygotowane m. in. na egzamin ze *Wstępu do prawoznawstwa*. Egzaminator ma obowiązek podać wyniki egzaminu pisemnego w terminie dwóch tygodni i zobowiązany jest do dokumentowania wyników w formie elektronicznej w systemie USOSweb i w postaci wydruku komputerowego (§ 23). Nie określono okresu archiwizacji prac pisemnych. Student ma prawo wglądu do pisemnej pracy egzaminacyjnej lub zaliczeniowej w terminie 30 dni od ogłoszenia wyników (§ 25 p. 6). Nie uregulowano kwestii możliwości domagania się uzasadnienia otrzymanej oceny w przypadku egzaminu ustnego. W przypadku, gdy zgłasza on zastrzeżenia dotyczące prawidłowości przeprowadzonego egzaminu, może wystąpić do Dziekana o egzamin komisyjny, którego procedura jest określona w § 30 *Regulaminu*.

Na egzaminach i zaliczeniach stosuje się – według *Regulaminu* (§ 27) - powszechnie przyjętą w tradycji i praktyce akademickiej skalę ocen: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0), niedostateczny (2,0). Do roku akademickiego 2011/12, zgodnie z poprzednio obowiązującym *Regulaminem studiów* za ocenę końcową z ćwiczeń przyjęto „zal./nzal.”. Według postanowień nowego regulaminu przyjęto co do nich taką samą skalę ocen, jak na egzaminach, co jest rozwiązaniem właściwym.

W toku studiów przewidziano ogółem 39 egzaminów. Kończą się nimi wszystkie przedmioty podstawowe, kierunkowe i obieralne, większość przedmiotów z grupy *Inne* oraz *Język obcy*. Dla pozostałych przewidziano zaliczenie na ocenę. Ich rozkład w poszczególnych semestrach i latach nie budzi zastrzeżeń zarówno co do sekwencji, jak też kumulacji. Nie przekracza on dopuszczalnej ich liczby określonej w *Regulaminie*, tj. nie więcej niż 11 w roku i nie więcej niż 6 w semestrze. W poszczególnych latach przewidziano ich: I rok – 11 (5 w I sem, 6 w II), II – 10 (w semestrach odpowiednio: 4 i 6), III – 11 (5 i 6), IV – 7 (4 i 3), V – 0.

Podczas wizytacji zapoznano się z dokumentacją dotyczącą weryfikacji/oceny efektów kształcenia osiągniętych w ramach dotychczasowych programów studiów (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami), która jest przechowywana w teczkach studentów i absolwentów. Stwierdzono, że jest ona sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami *rozporządzenia* Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. nr 201, poz. 1188) oraz *rozporządzenia* Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11 z 2009 r., poz. 61).

W trakcie wizytacji otrzymano do oceny losowo wybrane prace egzaminacyjne i zaliczeniowe z kilku przedmiotów (m.in.: *Prawo wyznaniowe, Prawo handlowe, Logika prawnicza, Teoria i filozofia prawa* i inne). Analiza udostępnionych prac pozwala na stwierdzenie, że treść pytań jest właściwa, odpowiednia do wymagań określonych w efektach kształcenia oraz obejmuje wszystkie ich kategorie wskazane w sylabusach poszczególnych przedmiotów (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i sylwetce absolwenta na poszczególnych etapach kształcenia. W wielu przypadkach widoczny jest proporcjonalny „rozrzut” ocen, jednak sposób oceniania części z nich może budzić pewne wątpliwości. Należy tu zauważyć, że niemal wszystkie wykłady monograficzne kończą się oceną b. dobrą (5.0) – np. *Prawo prywatne międzynarodowe* (dwie oceny 4,5, reszta 5,0), *Prawo farmaceutyczne* (wszystkie oceny 5.0). Wyjątkiem jest przedmiot *Negocjacje kwestii prawnych* (większość 3.0 lub 3.5).

Można uznać, że weryfikacja efektów kształcenia na egzaminach i zaliczeniach obejmuje wszystkie ich kategorie na wszystkich jego etapach, a stosowane procedury są właściwe. Potwierdza to analiza prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych oraz sylabusów.

Studia kończą się **egzaminem magisterskim**, który odbywa się w ramach realizacji planu studiów i programu nauczania. Jego zasady określa *Regulamin studiów* (§ 27 i nast.), a uszczegóławiają *Wytyczne w/s. przeprowadzania egzaminów* (nr 1 z dnia 3.09.2012r) wraz z *Załącznikami* nr 1 i 2, określającymi wymogi stawiane pracom magisterskim oraz sposób ich oceniania. Warunkiem dopuszczenia do niego jest uzyskanie absolutorium i co najmniej 300 punktów ECTS oraz złożenie pracy magisterskiej, pozytywnie ocenionej przez promotora i recenzenta (§ 45 *Regulaminu*).

Promotorem może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego. W uzasadnionych przypadkach może nim być (za zgodą Rady Wydziału) nauczyciel akademicki spoza Wydziału, posiadający stopień naukowy

doktora. Recenzenta wyznacza Dziekan, lecz nie określono, jaki powinien mieć on tytuł lub stopień naukowy. Tematy prac powinny być ustalone nie później niż rok przed terminem ukończenia studiów. Nie określono, czy są one zatwierdzane przez np. Radę Wydziału lub inny organ lub komisję.

Terminy odbywających się w czerwcu lub lipcu egzaminów wyznacza Dziekan, lecz nie wcześniej niż siedem dni i nie później niż trzy miesiące od złożenia pracy. Zdawane są przed powołaną przez Dziekana komisją, w skład której wchodzi: przewodniczący (dziekan, prodziekan, dyrektor instytutu albo upoważniony przez dziekana samodzielny pracownik naukowy), promotor i recenzent. Nie określono, czy studenci otrzymują zagadnienia egzaminacyjne przed egzaminem dyplomowym, ani nie unormowano ich zakresu tematycznego, liczby pytań itp.

Ostateczny wynik studiów stanowi suma $\frac{1}{2}$ średniej z toku studiów i $\frac{1}{2}$ sumy ocen z egzaminu i pracy. W dyplomie ukończenia studiów wpisuje się ostateczny wynik studiów, wyrównany do pełnej oceny, zgodnie z zasadą:

- 1) do 3,30 – dostateczny (3,0),
- 2) od 3,30 do 3,80 – dostateczny plus (3,5),
- 3) od 3,80 do 4,30 – dobry (4,0)
- 4) od 4,30 do 4,70 – dobry plus (4,5)
- 5) powyżej 4,70 – bardzo dobry.

Komisja może podwyższyć ocenę o pół stopnia, jeżeli średnia ocen pracy i egzaminu wynosi 5, a student w ciągu ostatnich dwóch lat zaliczył przedmioty wyłącznie z ocenami b. dobrymi i dobrymi. Możliwa jest też ocena wyróżniająca, co normuje § 38 *Regulaminu*.

W wyniku analizy piętnastu prac magisterskich wylosowanych do oceny przez Zespół oceniający oraz związanego z nimi procesu dyplomowania można sformułować następujące wnioski:

A/ Proces dyplomowania nie budzi zasadniczo zastrzeżeń zarówno co do jego jakości, jak też co do zgodności z przedstawionymi wyżej zasadami dyplomowania. Wybierane tematy prac magisterskich mieszczą się w zakresie dyscypliny „nauki prawne” (poza sporadycznymi przypadkami prac ze zdecydowaną przewagą problematyki z zakresu nauk ekonomicznych, np. praca magisterska Rafała Strzeleckiego pt. „Liberalizacja rynku gazu w Unii Europejskiej. Stan aktualny i perspektywy”, egz. dyplomowy w dniu 20 grudnia 2011 r.; praca magisterska Moniki Ołdakowskiej pt. „Ekonomizacja kontroli koncentracji przedsiębiorstw”, egz. dyplomowy w dniu 12 maja 2010 r.). Tematyka prac magisterskich poddanych analizie pozostaje zasadniczo w obrębie zainteresowań i dorobku naukowego ich promotorów. Odbija również w należyтым stopniu podstawowe dziedziny prawoznawstwa, a także zróżnicowanie

gałęziowe współczesnego polskiego i europejskiego porządku prawnego Liczne są przypadki prowadzenia prac magisterskich przez promotorów ze stopniem naukowym doktora, co w perspektywie powinno ulec zmianom wraz z rozbudową kadry samodzielnych nauczycieli akademickich;

B/ Przebieg egzaminu dyplomowego zasadniczo nie budzi zastrzeżeń. Zdarzały się sporadycznie przypadki pracy Komisji Egzaminacyjnej w składzie trzech nauczycieli akademickich ze stopniem doktora, bez udziału samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych. Występowały również dość częste sytuacje, w których zarówno promotor, jak też recenzent pracy magisterskiej posiadali jedynie stopień doktora. Sporządzone w procesie dyplomowania opinie i recenzje w zdecydowanej większości były wystarczająco rozwinięte i szczegółowe, aby dokonać rzetelnej oceny zawartości merytorycznej pracy magisterskiej, a także jej języka oraz aspektów formalno-redakcyjnych. W kilku przypadkach Zespół oceniający stwierdził jednakże nadmierną lakoniczność opinii o pracy i recenzji, nie dającą podstaw do dokonania rzetelnej oceny pracy;

C/ W kilku przypadkach stwierdzono, że do teczki osobowej magistranta został dołączony egzemplarz bindowany pracy magisterskiej (np. do akt osobowych Mielewczyka, Szczepłka, Ryżkowskiej i Mańskiego), zamiast egzemplarza zszywanego bądź zgrzewanego.

Podsumowując: procedura dyplomowania nie budzi zasadniczych zastrzeżeń. Jest ona zgodna zarówno z przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, jak też z przepisami wewnątrzuczelnianymi. Wydaje się jednak, że większy nacisk powinien zostać położony na powierzenie prowadzenia seminariów magisterskich oraz promotorstwa prac magisterskim samodzielnym nauczycielom akademickim. Powinien zostać także doprecyzowany zakres egzaminu magisterskiego, dla zapobieżenia zdarzającym się przypadkom zarówno zawężania tematyki pytań do zagadnień objętych pracą magisterską (a więc do obrony pracy magisterskiej), jak też zadawania pytań jedynie z zakresu dyscypliny objętej seminarium magisterskim, bez związku z tematyką pracy magisterskiej.

Są podstawy do uznania, że sposób weryfikacji efektów kształcenia na każdym z jego etapów jest właściwy i obejmuje wszystkie z nich w korelacji z metodami adekwatnymi do odpowiedniego kryterium oceny jakości kształcenia

- Standaryzacji wymagań, zapewnienia przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

W ocenianej jednostce nie przyjęto zestandaryzowanych, ilościowych kryteriów oceniania pracy studentów, wiążących przydzielanie punktów ECTS ze stopniem realizacji zakładanych efektów uczenia się, z wyjątkiem unormowania skali ocen stosowanej przy

egzaminach, zaliczeniach i ocenie końcowej na dyplomie ukończenia studiów (§ 27 i 49 *Regulaminu studiów*). Zdaniem autorów *Raportu samooceny*, przyjęcie odgórnych, zestandaryzowanych rozwiązań w zakresie kryteriów oceny form sprawdzania efektów uczenia się studentów stosowanych przez prowadzących zajęcia wydaje się niecelowe, a wręcz niemożliwe, gdyż mogłoby „doprowadzić do ujednoczenia formuły wszystkich prowadzonych zajęć danego typu (np. ćwiczeń z określonego przedmiotu), co – zarówno z perspektywy prowadzących, jak i studentów – wydaje się niepożądane”. Przyjęto zasadę, że każdy prowadzący zajęcia we własnym zakresie określa szczegółowe kryteria oceny i ustala swoje wymagania, dostosowując je do formy i metod prowadzonych zajęć, aby uzyskać zakładane efekty kształcenia. Nie wprowadzono również zestandaryzowanych reguł odnośnie zakresu tematycznego prac magisterskich i egzaminu dyplomowego, który wyznaczony jest przez treść przedmiotu oraz temat pracy. Odnośnie oceny prac magisterskich na WPiA obowiązują zasady określone w *Regulaminie Studiów* w UKSW oraz w *Wytycznych Dziekana* z dnia 3 września 2012 r., a także wynikają one z ujednoczonego formularza oceny pracy magisterskiej. „Przyjęty system zakłada i faktycznie zapewnia brak jakichkolwiek różnic w traktowaniu studentów, w tym brak różnic w zakresie stosowanych procedur i kryteriów oceny” w obu trybach kształcenia (s. 65 *Raportu samooceny*). **Są podstawy do uznania, że przytoczona argumentacja jest w pewnym stopniu zasadna, zaś przyjęte zasady formułowania ocen postępów studentów są poprawne i służą zapewnieniu jakości kształcenia.** Warto jednak zwrócić uwagę na dość znaczne rozbieżności w stosowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich sposobach weryfikacji efektów kształcenia, co może prowadzić do podziału przedmiotów na „łatwe” i „trudne” do zaliczenia. Pewien stopień standaryzacji przesłanek zaliczenia przedmiotu oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia wydaje się być zatem rozwiązaniem nie burzącym idei swobody nauczyciela akademickiego w doborze odpowiednich sposobów weryfikacji wiedzy, umiejętności oraz kompetencji wymaganych od studenta po zakończeniu zajęć dydaktycznych.

Zdaniem studentów stosowane w praktyce formy sprawdzania wiedzy są przejrzyste i zapewniają uczciwość oraz sprawdzalność zdobytej wiedzy w wymaganych i prezentowanych podczas zajęć obszarach.

Na podstawie § 12 *Regulaminu studiów*, zajęcia dydaktyczne „mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość”, przy czym, studia stacjonarne wymagają bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów w co najmniej 50% zajęć (§ 2. p. 5). Nie stwierdzono jednak, by w ocenianej jednostce odbywało się kształcenie prowadzone w tym trybie. Również w najbliższej przyszłości Władze Wydziału nie planują uruchomienia kształcenia na odległość (por. cele strategiczne Wydziału).

- Analiza skali i przyczyn odsiewu.

W wizytowanej jednostce nie są dokonywane analizy skali przyczyn odsiewu studentów. Według dostarczonego w czasie wizytacji *Oświadczenia* Prodziekana WPiA z dnia 19.10.2012, nie istnieje taka potrzeba, gdyż „*sytuacja Wydziału w zakresie rekrutacji nowych studentów była bardzo dobra*”, a kandydatów na studia było do tej pory znacznie więcej niż miejsc. Ponadto, na WPiA UKSW przenoszą się studenci z innych ośrodków akademickich. Można uznać takie wyjaśnienie za zasadne merytorycznie, choć – mimo wskazanego uzasadnienia – powinny być dokonywane zbiorcze zestawienia dotyczące tego zjawiska.

-Ocena dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia.

Na podstawie dostarczonej dokumentacji i według informacji uzyskanych w czasie wizytacji, zakładane efekty kształcenia w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów/modułów programowych są w pełni dostępne. Zawarte są w sylabusach, które są do dyspozycji studentów, m.in. w kartach opisu przedmiotu na stronie internetowej. Ponadto o ich treści informuje osoba prowadząca zajęcia na pierwszych z nich, co potwierdzono na spotkaniach ze studentami i pracownikami, a także w czasie hospitacji. Tak więc w Uczelni spełniono zasadniczo wymagania odnośnie zapewnienia dostępu do informacji o efektach kształcenia i ich ewaluacji, co dotyczy zarówno studentów, jak i pracowników. Potwierdzają to opinie uzyskane w trakcie spotkania studentów z Zespołem oceniającym. Studenci podali, że są zaznajomieni z treścią sylabusów i często z nich korzystają w celu weryfikowania treści podawanych na zajęciach z założeniami przedmiotu, Są również są świadomi istnienia Krajowych Ram Kwalifikacji oraz konieczności dostosowania treści programowych do wymogów KRK. W odniesieniu do starszych roczników studentów realizujących dotychczasowe programy studiów, znajomość kierunkowych efektów kształcenia nie jest bezpośrednio związana z realizowanymi przez nich treściami programowymi. Znają oni przede wszystkim zasady programowe i zawartość treści programowych, a także rozwiązania w zakresie toku procesu dydaktycznego mieszczące się w dotychczasowych programach studiów. Studenci rozpoczynający studia w roku akad. 2012/2013 podlegają już nowemu programowi studiów, uwzględniającemu w pełni system KRK. Znajomość kierunkowych efektów kształcenia oraz związanych z nimi strategicznych celów edukacji prawniczej na Wydziale nie jest wystarczająca.

Konkluzja

Ocena programu studiów z punktu widzenia możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest zróżnicowana ze względu na wielość programów studiów prawniczych realizowanych na poszczególnych latach studiów. Dotychczasowe programy były oparte na założeniu zgodności ze Standardami kształcenia dla kierunku „prawo”. Studenci starszych lat oceniają bardzo pozytywnie odpowiednie programy studiów jako programy potwierdzające specyfikę kształcenia i tożsamość całej Uczelni, a zarazem pozwalające absolwentowi Wydziału Prawa i Administracji UKSW na skuteczne konkurowanie z absolwentami innych uniwersyteckich wydziałów prawa na rynku pracy dla prawników. Wprowadzony niedawno nowy program (z początkiem roku akad. 2012/2013) nie różni się istotnie od starszych programów, jednakże jego ocena jest już oparta na odniesieniu do innego systemu kształcenia i kwalifikacji, wyznaczonego przez Krajowe Ramy Kwalifikacji. Zasadniczo nowy program spełnia wymogi KRK, jednakże – z uwagi na jego oparcie na rozwiązaniach zawartych w obowiązujących do niedawna standardach kształcenia – nie pozostaje w pełnej zgodności ze sformułowaną misją, sylwetką absolwenta oraz celami strategicznymi Wydziału. Niektóre formy aktywności dydaktycznej na Wydziale (np. praktyki, klinika prawa czy programy profilujące proces kształcenia) nie zostały jeszcze włączone do systemu kierunkowych efektów kształcenia oraz odpowiadającego im systemu ECTS. W szczególności te formy kształcenia nie zostały włączone do matrycy efektów kształcenia, obejmującej odniesienie szczegółowych efektów kształcenia do efektów przypisanych całemu kierunkowi studiów.

4). Ocena procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie.

W ocenianej jednostce nie były dotychczas prowadzone systemowe **badania losów studentów** po ukończeniu przez nich studiów. Od obecnego roku akademickiego jest wdrażany system badania karier absolwentów, mający na celu sprawdzania, jak radzą sobie oni na rynku pracy.

Co do kwestii udziału **interesariuszy zewnętrznych** w kształtowaniu struktury efektów kształcenia, która została omówiona została szerzej w p. 1.2. niniejszego *Raportu* należy stwierdzić, że do tej pory ich udział nie był zbyt duży oraz zinstytucjonalizowany,

choć podejmowane były działania w tej materii (m. in. zostały przeprowadzone ankiety wśród wybranych interesariuszy zewnętrznych, mające na celu zbadanie ich opinii co do pożądanych treści programowych oraz efektów kształcenia). Istotną rolę w podtrzymywaniu kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi pełni działalność dobrze funkcjonującego Biura Karier. Biuro stara się pozyskiwać informacje zwrotne od podmiotów, u których odbywają się praktyki zawodowe studentów UKSW, dotyczące wypełniania obowiązków przewidzianych dla studentów podczas ich realizacji. Ponadto, Kolegium Dziekańskie konsultuje wybrane elementy procesu kształcenia i określone projekty dydaktyczne - z punktu widzenia ich celowości i użyteczności - z przedstawicielami absolwentów zrzeszonymi w Stowarzyszeniu Absolwentów Wydziału. Dokonywane są też konsultacje dotyczące koncepcji kształcenia ze związanymi z Wydziałem umowami cywilnoprawnymi wykładowcami, będącymi praktykami prawa i specjalistami w zakresie określonych przedmiotów realizowanych w ramach oferty programowej. Są to osoby wykonujące wolne zawody prawnicze, lub członkowie prawniczych korporacji zawodowych, sędziami sądów polubownych, albo są wysokiej klasy specjalistami sprawującymi funkcje kierownicze w urzędach administracji publicznej.

Interesariusze wewnętrzni są zaangażowani w ten proces poprzez współdziałanie w opracowywaniu planów studiów i efektów kształcenia (pracownicy), a studenci w opiniowaniu planów i programów studiów (w czasie wizytacji dołączono akceptacje powyższych przez samorząd studencki, dotyczące wszystkich uchwalonych planów), a także w uczestniczeniu w pracach Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Powołany przez Dziekana WPiA Zespół ds. Wdrażania KRK podjął współpracę z Samorządem Studenckim, Biurem Karier, przedstawicielami kół naukowych i Stowarzyszeniem Absolwentów WPiA. Prace Zespołu zostały ukierunkowane na zapewnienie spójności pomiędzy zakładanymi efektami kształcenia, treściami kształcenia oraz stosowanymi metodami dydaktycznymi. Przeprowadzono analizę wszystkich sylabusów przedmiotowych oraz konsultacje z prowadzącymi zajęcia. W lutym b.r. rozpoczęto współpracę z Samorządem Studenckim WPiA, w ramach której przeprowadzono badanie opinii studentów IV roku prawa, ankietę studencką poprzez stronę internetową oraz debatę z Dziekanem i Prodziekanami „Zdecyduj o programie WPiA”.

Konkluzja: Można uznać, że procedura konsultowania koncepcji kształcenia z interesariuszami (zwłaszcza interesariuszami wewnętrznymi) jest wystarczająca, szczególnie po uwzględnieniu rozpoczętych od bieżącego roku akademickiego prac mających na celu instytucjonalizację udziału interesariuszy w procedurze konsultowania i opiniowania

decyzji dotyczących programu kształcenia. Dotyczy to również wdrażanej procedury badania losów absolwentów.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych.

1) Zachodzi pełna zgodność między deklarowanymi celami oraz kierunkowymi i szczegółowymi efektami kształcenia a koncepcją rozwoju kierunku, a także sylwetką absolwenta zdefiniowaną w nieobowiązujących już *Standardach kształcenia dla kierunku „prawo”*. Program kształcenia jest spójny i wraz z ich właściwą organizacją zapewnia możliwość osiągnięcia zakładanych celów i efektów. Zachodzi też zasadnicza zgodność między tymi celami i efektami a wymogami wynikającymi z Krajowych Ram Kształcenia. Należy jednak podkreślić, że Wydział określił swoją misję i cele strategiczne dopiero kilkanaście tygodni temu, w związku z czym dopiero wówczas powstała możliwość dostosowywania zestawu zakładanych efektów kształcenia do sformułowanych celów strategicznych. Można zatem spodziewać się, że proces kształtowania tego zestawu w sposób zapewniający zgodność z misją Wydziału, sylwetką absolwenta oraz celami strategicznymi Wydziału dopiero się rozpoczął.

2) Efekty kształcenia dla programu kształcenia wdrażanego od początku roku akad. 2012/2013 są sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający zasadniczo na przejrzystą ich weryfikację. Zaproponowane sposoby weryfikacji osiągnięć studentów spełniają warunki obiektywnej oceny. Należy jednak zauważyć, że w odniesieniu do niektórych przedmiotów zestawu szczegółowych efektów kształcenia są bardzo rozbudowane (także w odniesieniu do umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych), zaś proponowane sposoby weryfikacji tych efektów są relatywnie niewystarczające i koncentrują się głównie na weryfikacji wiedzy. Dotychczasowe formy sprawdzania wiedzy (w odniesieniu do rozwiązań programowych realizowanych na starszych rocznikach studentów) są - w opinii studentów - sprawiedliwe i obiektywne.

3) Uczelnia współpracuje z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi w zasadzie w wystarczającym stopniu. Podjęto instytucjonalne i merytoryczne działania mające zdecydowanie rozszerzyć intensyfikację współpracy z obiema grupami interesariuszy.

4) System monitorowania losów absolwentów nie jest jeszcze w pełni wdrożony, lecz Uczelnia podjęła istotne działania w tym zakresie.

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

1). Ocena czy realizowany program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

A. Ocena czasu trwania kształcenia, prawidłowości doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru, danego poziomu kwalifikacji. W przypadku wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość ocena czy kształcenie, którego celem jest zdobycie umiejętności praktycznych, odbywa się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów.

W okresie podlegającym ocenie na Wydziale było i jest nadal realizowanych kilka programów studiów, nieznacznie różniących się między sobą co do zestawu przedmiotów oraz zasad ich zaliczania, a także ich odniesienia do obowiązujących do niedawna standardów kształcenia dla kierunku „prawo”. Programy te są dostępne na stronie internetowej Wydziału. Wszystkie te programy spełniają warunki odpowiedniego czasu trwania kształcenia (10 semestrów), prawidłowości doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia. Ostatni z programów, utworzony zgodnie z wymaganiami Krajowych Ram Kwalifikacji i wdrażany od roku akad. 2012/2013 zapewnia zasadniczo studentom możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia i uzyskanie określonej struktury kwalifikacji absolwenta. Należy jednak podkreślić, że Władze Wydziału dopuszczają możliwość zmian i uzupełnień w przyjętym programie, kierując się dążeniem do realizacji przyjętych celów strategicznych, w tym stopniowym zastępowaniem czysto teoretycznych treści kształcenia treściami praktycznymi, profilowaniem procesu kształcenia (tworzeniem programów/modułów profilujących ścieżkę edukacyjną studenta) oraz łączeniem kwalifikacji niezbędnych do pełnienia ról zawodowych w polskim wymiarze sprawiedliwości z rolami zawodowymi ulokowanymi poza wymiarem sprawiedliwości i związanymi z obsługą prawną podmiotów gospodarczych na rynku krajowym i rynku wewnętrznym Unii Europejskiej. Nie została dotąd rozwiązana jednoznacznie rola edukacji prawniczej prowadzonej w ramach praktyk oraz w ramach kliniki prawa w przyjętej koncepcji studiów.

Szczegółowa ocena doboru treści kształcenia, w tym modułu przedmiotów do wyboru, została dokonana w pp. 2 niniejszego punktu.

W procesie kształcenia przeważają tradycyjne formy zajęć dydaktycznych: wykłady i uzupełniające ich zawartość programową ćwiczenia oraz seminaria i lektoraty z języków obcych. W dołączonych do Raportu samooceny sylabusach szczegółowo określono metody kształcenia wykorzystywane przez prowadzących zajęcia, w tym typ wykładu oraz określenie metod pobudzania aktywności studentów i rozwijania ich samodzielności w pozyskiwaniu umiejętności – szczególnie na zajęciach realizowanych w formie ćwiczeń. Sposoby pracy ze studentami są w sylabusach rozdzielone na dwie grupy działań: formujących (wykład podawczy, wykład interaktywny, dyskusja, analiza tekstu normatywnego, analiza przypadku, praca w grupach, prezentacja itp.) oraz podsumowujących (egzamin pisemny, egzamin ustny, sprawdziany pisemne, kolokwium, inne formy podsumowania aktywności studenta w trakcie zajęć itp.). W czasie zajęć są wykorzystywane środki dydaktyczne pozwalające na łatwiejsze przyswajanie wykładanych treści. Studenci mają do dyspozycji dobrze wyposażone sale dydaktyczne, pracownie komputerowe z wystarczającą liczbą stanowisk i odpowiednim

oprogramowaniem oraz dostępem do Internetu. W salach wykładowych są zainstalowane urządzenia audiowizualne i sprzęt multimedialny, a w pracowniach językowych sprzęt niezbędny do praktycznej nauki języka.

Odpowiednia liczba godzin zajęć ćwiczeniowych umożliwia pobudzenie studentów do samodzielnego zdobywania wiedzy, analizy i rozwiązywania problemów zawartych w treściach programowych, dokonywania ocen i formułowania sądów oraz komunikowania się z otoczeniem. Istotną z punktu widzenia efektywności dydaktyki jest liczebność grup ćwiczeniowych, seminaryjnych etc. Regulujący tę liczebność przepis §13 uchwały Senatu nr 55/2012 z dnia 24 maja 2012 r. stanowi, że w wykładzie monograficznym powinno uczestniczyć co najmniej 15 osób, w laboratorium informatycznym – 20 osób, zaś w ćwiczeniach i konwersatoriach – 25 osób. Nie uregulowano maksymalnej liczby studentów uczestniczących w tych zajęciach. Z analizy dokumentacji liczebności grup studenckich wynika, że przeciętna liczebność grupy ćwiczeniowej wynosi 33 osoby. Można uznać, że jest to jeszcze wielkość umożliwiająca realizację założonych efektów kształcenia.

W ocenianej jednostce nie są prowadzone studia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. E-learning jest wykorzystywany pomocniczo na niektórych zajęciach (np. na zajęciach z Technologii informacyjnych oraz prawniczych systemów wyszukiwawczych).

B. Ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu przedmiotów i poszczególnych przedmiotów). Ocena zgodności przyjętej punktacji ECTS z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie, w przypadku kształcenia nauczycieli i kierunków, dla których ustalono standardy kształcenia – również zgodności z odpowiednimi standardami. Ocena sposobu wykorzystania możliwości stworzonych przez ten system w indywidualizowaniu procesu kształcenia, w tym poprzez wymianę międzyuczelnianą, międzynarodową.

Nakład pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia założonych szczegółowych efektów kształcenia został – w każdym z realizowanych programów studiów – ustalony poprawnie. W odniesieniu do programów studiów zawierających ocenę punktową ECTS nakład pracy i czasu uwzględnia w pełni zasadę, że jeden punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta. Możliwości wymiany krajowej i międzynarodowej studentów, wynikające z przyjętej punktacji ECTS, są w satysfakcjonującym stopniu wykorzystywane w odniesieniu do wymiany w ramach programu MOST. Międzynarodowa wymiana studentów (zarówno w odniesieniu do wyjazdu studentów do uczelni zagranicznych, jak też przyjmowania studentów zagranicznych), aczkolwiek funkcjonująca, jest niesatysfakcjonująca przede wszystkim z uwagi na małe zainteresowanie studentów prawami i możliwościami wymiany stworzonymi przez Uczelnię i Wydział.

Podstawę prawną systemu punktów transferowych stanowi – zgodnie z przepisami ustawowymi – Regulamin studiów, uchwalony przez Senat UKSW uchwałą nr 108/2012 z dnia 10 lipca 2012 r., a także uchwała Senatu nr 126/2011 z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących projektowania planów studiów i programów kształcenia. Punkty ECTS stanowią wartość liczbową przypisywaną wszystkim przedmiotom będącym integralną częścią programu nauczania kończącym się egzaminem bądź inną formą zaliczenia przedmiotu (z wyjątkiem Szkolenia BHP). Liczba punktów przypisanych poszczególnym przedmiotom odzwierciedla nakład pracy studenta

przy założeniu, że 1 punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta. Nakład pracy studenta obejmuje łączną liczbę godzin pracy niezbędnych do osiągnięcia założonych efektów kształcenia i zaliczenia wszystkich zajęć ujętych w programie studiów, uwzględniając czas, jaki musi poświęcić student na pełne przygotowanie się do aktywnego uczestnictwa w zajęciach. Wlicza się do niego godziny nauki przewidziane planem zajęć z udziałem nauczycieli akademickich (godziny kontaktowe), indywidualną pracę studenta w Uczelni i poza nią, zapoznanie się z literaturą przedmiotu oraz czas na przygotowanie się do zaliczeń i egzaminów. Program studiów obejmuje 2865 godzin zajęć dydaktycznych i umożliwia uzyskanie co najmniej 300 punktów ECTS (na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych przewidziano łącznie uzyskanie 304 punktów ECTS). W programie studiów przyjęto zasadę równomiernego obciążenia studenta w poszczególnych semestrach (po 30 punktów ECTS w każdym semestrze studiów). W dostarczonych tabelach przedstawiono punktację w rozkładzie na poszczególne semestry i lata studiów, co ułatwia ustalenie punktacji w odniesieniu do przedmiotów realizowanych w czasie dłuższym niż jeden semestr (np. Prawo rzymskie, Prawo karne). W diagramie programu studiów prawniczych wprowadzonym z początkiem bieżącego roku akademickiego został wprowadzony szczegółowy podział przedmiotów na poszczególne semestry studiów wraz z przypisaniem im odpowiedniej punktacji ECTS. Trzynastu przedmiotom podstawowym przypisano łącznie 89 punktów, dwunastu kierunkowym – 92 punkty, innym przedmiotom (w tym takim jak Język obcy i Seminarium magisterskie) – 68 punktów, zaś przedmiotom tzw. ograniczonego wyboru (wykładom monograficznym) – 28 punktów. Za uczestnictwo w zajęciach z Technologii informacyjnej student otrzymuje 2 punkty, za zajęcia z języków obcych (w wymiarze 120 godzin) – 5 punktów. Punktowane są również praktyki i zajęcia z wychowania fizycznego. Liczbę punktów ECTS za przygotowanie pracy magisterskiej określono na 30.

W programie studiów przewidziano przedmioty do wyboru w liczbie co najmniej 8 z listy przedmiotów do wyboru (każdy z przedmiotów został „wyceniony” na 4 punkty ECTS, w związku z czym za zaliczenie przedmiotów do wyboru student może uzyskać łącznie co najmniej 32 punkty). Do grupy przedmiotów do wyboru zaliczono także przedmioty tzw. ograniczonego wyboru (wykłady monograficzne), seminaria i przedmioty specjalizacyjne wykładane na V roku studiów. Łącznie liczba punktów ECTS możliwych do uzyskania poprzez zaliczenie przedmiotów do wyboru znacznie przekracza wymagane 30%. Liczba punktów ECTS przewidzianych za zaliczenie poszczególnych przedmiotów jest zasadniczo poprawnie wyliczona (zachowano odpowiednie proporcje nakładu pracy do zakresu treści programowych oraz odpowiadających im godzin zajęć), choć pewne wątpliwości może budzić punktacja zajęć z zakresu Prawa cywilnego – części ogólnej (5 punktów), Prawa finansowego (6 punktów) czy Ochrony praw człowieka (6 punktów) – zważywszy nierównomierność założonych dla każdego z tych przedmiotów efektów kształcenia i zakresu treści programowych.

C. Ocena prawidłowości: sekwencji przedmiotów i modułów określonej w planie i programie studiów poszczególnych poziomów kwalifikacji.

Układ (sekwencja) przedmiotów przyjęta w realizowanych planach studiów prawniczych nie budzi zastrzeżeń. Przedmioty dostarczające treści podstawowych oraz ogólnych poprzedzają przedmioty zaawansowane, dostarczające wiedzy i umiejętności w zakresie poszczególnych gałęzi prawa krajowego, europejskiego i międzynarodowego. Umieszczenie praktyk oraz innych form zajęć praktycznych również nie budzi wątpliwości. Niejasne jest jeszcze miejsce i zakres zajęć praktycznych realizowanych w ramach kliniki prawa w programie studiów wdrażanym z początkiem bieżącego roku akademickiego.

- D. Ocena spójności programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Ocena systemu kontroli i zaliczania praktyk.

Praktyki, stanowiące obowiązkową część procesu kształcenia na studiach prawniczych, są integralnym elementem każdego z programów studiów realizowanych na Wydziale. Ich celem jest zapoznanie studentów z zakresem czynności zawodowych wykonywanych w strukturze organizacyjnej poszczególnych podmiotów prowadzących praktykę, przez co student ma możliwości ukształtowania odpowiednich umiejętności oraz kompetencji, niezbędnych dla uzyskania dobrego przygotowania zawodowego. Podczas praktyki student powinien uzupełniać wiedzę teoretyczną oraz rozwijać wiedzę praktyczną uzyskaną w toku studiów. Rolę praktyki w programie studiów prawniczych autorzy Raportu samooceny zarysowują następująco: „Praktyka studencka ma wykształcić cechy potrzebne do wykonywania zawodu prawniczego. Po zakończeniu praktyki student powinien znać i rozumieć strukturę i sposób funkcjonowania instytucji lub prywatnych podmiotów stosujących prawo w systemie prawa polskiego oraz ich relacje do instytucji prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej”. Celem szczegółowym jest nabycie umiejętności klasyfikowania stosunków prawnych oraz identyfikowania tych stosunków w praktyce obrotu prawnego. Po odbytej praktyce student powinien umieć dokonywać wykładni tekstów aktów normatywnych, a także – w oparciu o orzecznictwo i poglądy doktryny – wykładni operatywnej, na potrzeby rozwiązywania konkretnych spraw w ramach praktyki w podmiocie prowadzącym praktykę. Zasady odbywania praktyk regulują zarządzenia Rektora UKSW: nr 4 z dnia 28 stycznia 2008 r., nr 10 z dnia 3 lutego 2010 r. oraz nr 7 z dnia 14 lutego 2012 r. Zawarte tam zasady są uszczegółowione w uchwale Rady Wydziału Prawa i Administracji UKSW nr 212/2007/2008 z dnia 30 września 2008 r. w sprawie programu oraz szczegółowych zasad praktyk studenckich na kierunkach: „prawo”, „administracja” i „stosunki międzynarodowe”. Załącznik nr 1 do tej uchwały określa program praktyk na kierunku „prawo”. Celowe wydaje się rozważenie potrzeby dostosowania wewnątrzwydziałowej regulacji praktyk do nowej sytuacji prawnej, związanej z wprowadzeniem Krajowych Ram Kwalifikacji. W istniejącym stanie prawa obowiązującego system praktyk ma charakter scentralizowany. Nadzór nad nim sprawuje Biuro Karier UKSW, a za prawidłową organizację praktyk odpowiada Koordynator Biura oraz pełnomocnik Rektora ds. praktyk studenckich. Na Wydziale praktykami zajmuje się pełnomocnik Dziekana ds. praktyk, który koordynuje działania związane z ich organizacją i przebiegiem we współpracy z Biurem Karier. On też dokonuje zaliczenia poszczególnych praktyk.

Praktyki są obowiązkowe zarówno na studiach stacjonarnych, jak też niestacjonarnych. Zgodnie z planem studiów, ich zaliczenie następuje w X semestrze. Studenci mogą je odbywać po zaliczeniu IV semestru studiów, a w wyjątkowych wypadkach wcześniej. Ich wymiar określono na jeden miesiąc (160 godzin). Oprócz takiej praktyki student może realizować dodatkowe praktyki, które mogą być zaliczone przez pełnomocnika ds. praktyk, jeśli spełniają one wymogi wynikające z Regulaminu i programu praktyk. Wszystkie odbywają się w podmiotach, z którymi Uczelnia podpisała porozumienie tzw. ogólne bądź w podmiotach, z którymi Uczelnia podpisała porozumienie tzw. indywidualne (dla konkretnego studenta). Istnieje też możliwość odbycia praktyki bez podpisywania porozumienia z zakładem pracy, po wystawieniu deklaracji przez Biuro Karier UKSW. Ponadto w uzasadnionym przypadku student może zaliczyć jako praktykę inną formę działalności praktycznej o charakterze zawodowym, o ile odpowiada ona wymogom wynikającym z programu praktyk. Warunkiem zaliczenia praktyki jest wywiązanie się z zadań sformułowanych w programie praktyk oraz przedstawienie odpowiedniej dokumentacji (dziennika praktyk i karty praktykanta).

Studenci wykonujący pracę zarobkową w jednostce gwarantującej uzyskanie odpowiednich umiejętności praktycznych lub prowadzący własną działalność gospodarczą, mogą ubiegać się o zaliczenie pracy zawodowej jako praktyki. W takim wypadku student musi przedstawić pełnomocnikowi zaświadczenie o rodzaju wykonywanej pracy. Studenci mogą też ubiegać się o zaliczenie praktyki bez obowiązku jej odbycia w przypadkach, gdy są studentami lub absolwentami innych szkół wyższych i tam odbyli odpowiednią praktykę spełniającą wymogi programu praktyk obowiązującego w UKSW, lub uczestniczyli w stażach, praktykach, wolontariatach oraz programach Erasmus, gwarantujących uzyskanie odpowiednich umiejętności praktycznych. Dokumentacja związana z przebiegiem praktyk jest gromadzona w Biurze Karier, a karty praktykanta lub dokumenty potwierdzające ich odbycie na innych zasadach są dołączane do teczek osobowych poszczególnych studentów. W czasie wizytacji przedłożono członkom Zespołu oceniającego wzory porozumień zawieranych z podmiotami prowadzącymi praktyki, jak też dokumentację przebiegu praktyk przechowywaną w aktach osobowych studentów. Ich analiza dowodzi na rzetelną realizację obowiązków Uczelni i Wydziału w kwestiach organizacji i przebiegu praktyk.

UKSW ma podpisane porozumienia ogólne dla studentów prawa z odpowiednio dobranymi pracodawcami. Są to m. in. Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Centrum Informacji o Środowisku, Główny Urząd Statystyczny, Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Pierwszy Urząd Skarbowy Warszawa-Śródmieście, Prokuratura Okręgowa w Warszawie, Sąd Okręgowy w Warszawie, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga, Prokuratura Okręgowa Warszawa-Praga, Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”, Urząd Dzielnicy Bielany. Studenci w ramach porozumień indywidualnych odbywają praktyki w szczególności w sądach powszechnych i prokuraturach, sądach administracyjnych, urzędach miast i gmin, w Biurze Trybunału Konstytucyjnego, Kancelarii Prezydenta RP, Kancelarii Prezesa RM, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w poszczególnych ministerstwach, urzędach skarbowych, bankach oraz kancelariach adwokackich, radcowskich i notarialnych. Niektórzy studenci odbywali też praktyki w ramach programu Erasmus (w Hiszpanii, Niemczech i Włoszech).

Reasumując: program praktyk, ich wymiar czasowy i dobór instytucji prowadzących praktyki jest spójny z celami i sylwetką absolwenta dla programów studiów realizowanych ze starszymi rocznikami studentów prawa. Istnieje potrzeba odpowiedniego wkomponowania programu praktyk oraz określenia ich miejsca i roli (włącznie z efektami kształcenia oraz odpowiednią punktacją ECTS) do programu wdrażanego od początku bieżącego roku akademickiego.

- E. Ocena organizacji procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Prawidłowość organizacji kształcenia w ZOD, jeżeli taki ośrodek funkcjonuje w ramach jednostki. Ocena prawidłowości doboru form realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów tworzących moduł praktyczny (zajęcia praktyczne, w tym w środowisku pracy) do założonych efektów kształcenia.

W Raporcie samooceny nie przedstawiono istotnych informacji materiałów dotyczących powyższych kwestii. Ocenę oparto więc na analizie fragmentarycznej dokumentacji zawartej w załącznikach do Raportu samooceny, a także dokumentacji oraz informacji dostarczonej Zespołowi oceniającemu w trakcie wizytacji.

Rektor ustala i ogłasza organizację roku akademickiego, trwającego od 1 października do 30 września następnego roku kalendarzowego, a w szczególności: terminy prowadzenia

zajęć, sesji egzaminacyjnych oraz wakacji i przerw w nauce. Szczegółowy rozkład zajęć określony planem studiów zatwierdza Dziekan, po zasięgnięciu opinii wydziałowego organu samorządu studenckiego i podaje do wiadomości studentom nie później niż 14 dni przed rozpoczęciem nowego semestru studiów. Rok akademicki jest podzielony na dwa semestry, cztery sesje egzaminacyjne (w tym dwie poprawkowe), praktykę zawodową oraz wakacje zimowe i letnie. Okresem rozliczeniowym jest rok akademicki.

Na studiach stacjonarnych każdy semestr obejmuje 15 tygodni dydaktycznych. Zajęcia w tym trybie kształcenia odbywają się od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8 do (maksymalnie) 20. Wymiar godzin przewidzianych na poszczególne zajęcia jest właściwy i wynosi z reguły 2 razy po 45 minut, wyjątkowo 3 razy po 45 minut (np. Prawo administracyjne na II roku: g. 8.45-11 bądź Prawo handlowe na IV roku: g. 17.30-19.45). Na niestacjonarnych studiach zajęcia są prowadzone z reguły co dwa tygodnie, w ramach 8 zjazdów w każdym semestrze, realizowanych od piątku do niedzieli. Zgodnie z §9 Regulaminu studiów nie może ich być mniej niż 5 w semestrze (należy zauważyć, że w Regulaminie został użyty nieaktualny już termin dotyczący trybu studiowania: „studia zaoczne”). W piątki zajęcia rozpoczynają się o g. 15 lub 17 i trwają do g. 20, w soboty od 8 do (co najwyżej) 20, zaś w niedziele od 8 do (co najwyżej) 18.15, przeważnie w wymiarze od 2 do 4 godzin lekcyjnych (1,5 do 3 godzin zegarowych). Liczba egzaminów w roku akademickim nie może przekroczyć 11 (w tym w jednej sesji 6), zaś sesja egzaminacyjna nie może trwać krócej niż 8 kolejnych dni. Informacja o harmonogramie zajęć na studiach niestacjonarnych jest dostępna na tablicach ogłoszeniowych i na stronie internetowej Uczelni. W dniach zjazdów praca Dziekanatu i Biblioteki jest dostosowana do rozkładu zajęć. W świetle powyższych danych oraz informacji organizację procesu kształcenia należy ocenić jako prawidłową, typową dla większości uczelni. Wymiar czasowy oraz koncentracja zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych nie budzą zastrzeżeń. Sesje egzaminacyjne są planowane w terminach zasadniczo dogodnych dla studentów, zaś obciążenia studentów zarówno co do liczby godzin zajęć i egzaminów mają rozmiar odpowiedni do programu, co pozwala na osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

F. Ocena możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych.

Zgodnie z §14 Regulaminu studiów UKSW, uwzględniając szczególne zainteresowania i uzdolnienia studentów, umożliwia im indywidualny dobór treści, metod i form kształcenia. Jest on realizowany przez elastyczny system studiów możliwość studiowania według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia. Indywidualny plan studiów jest adresowany do osób szczególnie uzdolnionych. W praktyce decyzyjnej Władz Wydziału stosowane są nadal rozwiązania zawarte w uchwale Rady Wydziału nr 17/2007/2008 z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie warunków studiowania według indywidualnego planu studiów i programu nauczania. Poszerzają one krąg studentów mogących ubiegać się o indywidualny plan studiów i program nauczania. Zgodnie z uchwałą dziekan może – na wniosek studenta, który ukończył drugi rok studiów uzyskać średnią ze studiów nie niższą niż 4,3, bądź studenta o ograniczonej sprawności stwierdzonej orzeczeniem właściwego organu, bądź innego studenta, jeżeli przemawiają za tym szczególne okoliczności – może ustalić indywidualny plan studiów i program nauczania. Z uwagi na rozbieżność między treścią uchwały Rady Wydziału a postanowieniami Regulaminu studiów należy podjąć działania skierowane na ustalenie jednoznacznej regulacji tej kwestii w prawie wewnętrznym Uniwersytetu. Wydaje się, że właściwszym rozwiązaniem jest rozwiązanie zawarte w uchwale Rady Wydziału. Indywidualny plan studiów i program nauczania jest ustalany na rok akademicki, chyba że okoliczności przemawiają za przyznaniem go na dłuższy okres. Do wniosku student powinien dołączyć oświadczenie pracownika naukowo-dydaktycznego z tytułem

profesora lub stopniem doktora habilitowanego zatrudnionego na Wydziale, bądź – w odniesieniu do innego studenta, o ile przemawiają za tym szczególne okoliczności, w tym zwłaszcza w odniesieniu do studenta uczestniczącego w wymianie studenckiej – oświadczenie wydziałowego koordynatora ds. wymiany. Wydaje się, że efektywniejszym rozwiązaniem byłoby stosowane w innych uczelniach rozdzielenie możliwości indywidualnego planu studiów i programu nauczania na dwie instytucje: indywidualną organizację toku studiów (zwłaszcza dla studentów niepełnosprawnych i tych, którzy mają utrudnione możliwości uczestniczenia w zajęciach z innych przyczyn) oraz indywidualny plan studiów i program nauczania (dla studentów szczególnie uzdolnionych).

Innymi formami indywidualizacji stosowanymi na Wydziale są: promowane przez Władze Wydziału programy tematycznego profilowania prowadzonych zajęć, mających na celu dodatkowe pogłębienie wiedzy przez studentów szukających alternatywy wobec kształcenia zorientowanego na wymiar sprawiedliwości i prawo sądowe (np. program Business Law); uczestnictwo studentów w programach wymiany MOST i Erasmus; możliwość rozwijania własnych zainteresowań w studenckim ruchu naukowym; indywidualne studia międzyobszarowe, dopuszczone przepisem §13 Regulaminu studiów. Możliwość indywidualizacji procesu kształcenia przejawia się też w szerokiej ofercie przedmiotów do wyboru.

Uniwersytet zobowiązał się do działań na rzecz niwelowania barier w dostępie do edukacji osób niepełnosprawnych (§15 Regulaminu). Dziekani poszczególnych wydziałów, w tym Dziekan Wydziału Prawa i Administracji, zostali zobowiązani do organizowania zajęć dydaktycznych, kolokwium, egzaminów i zaliczeń w taki sposób, aby uwzględnić potrzeby wynikające z warunków psychofizycznych i możliwości studentów niepełnosprawnych. Nadzór nad realizacją tych zadań oraz analiza i wdrażanie rozwiązań ułatwiających takim studentom kształcenie, sprawuje pełnomocnik Rektora ds. osób niepełnosprawnych. Dostosowanie warunków organizacyjnych procesu kształcenia do potrzeb tej grupy studentów przejawia się m. In. w zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury, możliwości korzystania z indywidualnego planu studiów. Ponadto na Wydziale istnieje praktyka rozpatrywania przez pracowników Dziekanatu spraw osób niepełnosprawnych w formie elektronicznej; jeśli sprawa wymaga bezpośredniego kontaktu ze studentem niepełnosprawnym, pracownicy Dziekanatu każdorazowo schodzą do drzwi głównych budynku nr 17 w celu bezpośredniego skontaktowania się z takim studentem i załatwienia jego sprawy. Studenci niepełnosprawni mogą również liczyć na stypendia socjalne dla osób niepełnosprawnych. Władze Wydziału deklarują gotowość podejmowania sukcesywnych działań zmierzających do likwidowania barier infrastrukturalnych. I tak Auditorium Maximum już zostało dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (pochylnia umożliwiająca wjazd wózkiem inwalidzkim, windy osobowe przystosowane do transportu osób niepełnosprawnych, odpowiednio wyposażone sanitariaty). Szczególnie docenić należy fakt, że budynek Auditorium Maximum został wyposażony również w osobny pokój dla matek z dziećmi, zaś sanitariaty zostały wyposażone w przewijaki dla niemowląt.

Podsumowując należy stwierdzić, że w ocenianej jednostce zostały spełnione warunki organizacyjne i programowe indywidualizacji kształcenia zarówno dla studentów stacjonarnych, jak też niestacjonarnych. Konieczne jest kontynuowanie procesu dostosowywania budynków istotnych dla realizacji procesu dydaktycznego i obsługi administracyjnej studentów do potrzeb i możliwości studentów niepełnosprawnych, zwłaszcza niepełnosprawnych ruchowo (choć należy zaznaczyć i pozytywnie ocenić inicjatywy Władz Wydziału zmierzające do jak najlepszej obsługi studentów niepełnosprawnych w istniejących uwarunkowaniach i ograniczeniach lokalowych).

Konkluzja

Na Wydziale Prawa i Administracji UKSW są realizowane różne programy studiów prawniczych w zależności od roczników studentów prawa. Są one zgodne z przepisami prawa obowiązującymi w czasie ich tworzenia i wdrażania. Program studiów wdrażany od początku roku akad. 2012/2013 zasadniczo zapewnia osiągnięcie założonych efektów kierunkowych i szczegółowych, aczkolwiek istnieją pewne rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami strategicznymi i sylwetką absolwenta a treściami programowymi i założonymi efektami kształcenia. Można zasadnie przyjąć, że będą one stopniowo eliminowane wraz z obejmowaniem przez nowy program studiów kolejnych lat studiów.

2) Ocena czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Na kierunku „prawo” realizowane są obecnie na poszczególnych rocznikach równoległe różne plany studiów, które bazują na planie zatwierdzonym *Uchwałami Rady Wydziału nr 155 i 156 z dnia 26.06.2007*. W kolejnych latach dokonywano w nich korekt, dotyczących usytuowania poszczególnych przedmiotów (np. od roku akad. 2009/10 lektoraty rozpoczynają się od I roku studiów), wprowadzania nowych (np. roku 2011/12 dodano *Prawo własności przemysłowej*, od 2009/10 – *Prawo nieletnich*, od 2012/13 – *Moduł ogólnouczelniany*) i zmian w punktacji ECTS (np. w roku 2009/10 zmieniono wycenę WF, praktyki zawodowej i wykładów monograficznych w IX i X semestrze, w 2012/13 – podzielono punktację w poszczególnych przedmiotach na wykłady i ćwiczenia, zmieniono ich liczbę w przypadku Praktyki zawodowej i dodano je za przygotowanie pracy magisterskiej do seminarium). Zmiany te dowodzą, że plany studiów ewoluują i są na bieżąco dostosowywane do zmian w regulacji prawnej i potrzeb kształcenia w zmieniającej się rzeczywistości społecznej i gospodarczej oraz rynku pracy (docenić tu należy wprowadzenie od 2012 r. programu pilotażowego *Business law* dla studentów IV i V roku, na skutek zgłaszanych ich postulatów).

Plany obowiązujące w obu trybach kształcenia (stacjonarne i niestacjonarne) przewidują ten sam zestaw przedmiotów i punktacji ECTS, której zastosowanie, a więc zarówno suma punktów (300) jak też ich przyporządkowanie do poszczególnych przedmiotów, nie budzi istotnych zastrzeżeń. (Zob. wcześniej przedstawione uwagi dotyczące punktacji). Zawierają one wszystkie przedmioty określone w obowiązujących wcześniej *Standardach* jako *podstawowe* i *kierunkowe*. Jak wcześniej zaznaczono, w dostarczonych w czasie wizytacji tabelach planów studiów z lat 2007-2012 nie dokonano podziału na poszczególne grupy przedmiotów, jednak są one zawarte w programie kształcenia. W czasie wizytacji dołączono diagram programu studiów stacjonarnych obowiązujący od roku akademickiego 2012/13, w którym podział ten został już wprowadzony.

Zgodnie z każdą kolejną wersją programu studiów prawniczych realizowanego na Wydziale studia trwają 10 semestrów. Na studiach stacjonarnych przewidziano ogółem 2865 godzin (a więc więcej niż wymagane w *Standardach* 2.400), w tym 1.425 wykładów i co najmniej (część przedmiotów obieralnych ma formę wykładu, a część konwersatorium) 1.585 w innych formach (ćwiczenia, lektoraty i seminaria). Te ostatnie stanowią więc znacznie więcej niż minimalna liczba 30% określona w *Standardach*. Wymiar godzin i proporcje między wykładami a innymi zajęciami są zgodne z przewidzianymi prawem wymaganiami. Na niestacjonarnych ogólna liczba godzin wynosi 1616, w tym 960 wykładów i co najmniej 640 w innych formach, co stanowi - podobnie jak na stacjonarnych więcej niż wymagane w *Standardach* minimum 30%. Proporcja liczby godzin studiów niestacjonarnych do stacjonarnych wynosi 56,4%, **a więc nieco mniej niż określony przepisami ustawowymi próg minimalny 60%.**

Treści podstawowe realizowane są w ramach 13 przedmiotów obowiązkowych. w wymiarze 1.140 godzin na studiach stacjonarnych i 566 na niestacjonarnych, a więc w ilości przekraczającej wymagania przewidziane w *Standardach* (450 godz.). W przypadku przedmiotów kierunkowych uzasadnione jest stwierdzenie, że na wizytowanym kierunku realizowane są one w wystarczającym stopniu, zarówno co do ich oferty (w planach przewidziano ich 12 przy wymaganych 11), zawartości programowej, jak też liczby godzin, która wynosi 885 na stacjonarnych i 552 na niestacjonarnych, a więc również więcej niż jest to wymagane (330 godz.). Język obcy prowadzony jest w ramach 120 godzin na stacjonarnych i 64 na niestacjonarnych, *Technologie informacyjne i prawnicze systemy wyszukiwawcze* (45 godz. na stacjonarnych i 24 na niestacjonarnych), *Wychowanie fizyczne* (60 godz. w sem. III i IV - obowiązuje tylko studentów stacjonarnych). Treści poszerzające wiedzę humanistyczną wykładane są w ramach przedmiotu *Filozofia polityczna* (30 godzin). Zabrakło zalecanych w *Standardach* etyki, podstaw psychologii i socjologii, choć ogólna liczba godzin przedmiotów w tej grupie została zrealizowana.

Oferta przedmiotów obieralnych zawiera wystarczający ich wybór i – według Autorów *Raportu* - stanowi co najmniej 30% ogólnej liczby godzin. Z dostarczonej dokumentacji wynika, że realizowane są one na IV i V roku w łącznej liczbie 210 godzin na studiach stacjonarnych i 128 na studiach niestacjonarnych, co nie spełnia wymaganego ustawowo minimum. Jeśli jednak przyjąć, że przewidziane 30% przedmiotów obieralnych w stosunku do pozostałych oblicza się w ramach punktacji ECTS, uznając przy tym za obieralne także seminaria dyplomowe oraz zajęcia w ramach nauki języka obcego, to są podstawy do uznania, że właściwa proporcja między przedmiotami obowiązkowymi oraz obieralnymi została zachowana.

Sekwencja przedmiotów nie budzi zastrzeżeń. Przykładowo można wskazać, studia rozpoczyna blok przedmiotów zawierających ogólne i podstawowe treści kształcenia, po których następują przedmioty zawierające treści kształcenia ukierunkowujące sylwetkę zawodową oraz przedmioty zawierające szczegółowe treści kształcenia. Przykładowo: Wstęp do prawoznawstwa rozpoczyna kształcenie w podstawowych dziedzinach dogmatyki prawa, kontynuowane w ramach przedmiotów dotyczących prawa materialnego, a następnie prawa postępowania w danej dziedzinie regulacji (np. *Postępowanie administracyjne* jest wykładane po *Prawie administracyjnym* materialnym, *Postępowanie karne* po *Prawie karnym* materialnym, itp.).

Seminarium magisterskie realizowane jest na IV i V roku studiów w ramach 120 godz. na studiach stacjonarnych i 64 godz. na niestacjonarnych, co zapewnia należyłą opiekę promotora nad przygotowywaniem pracy.

Program studiów uzupełnia trwająca 4 tygodnie (160 godzin) praktyka zawodowa, która obowiązuje zarówno studentów stacjonarnych jak i niestacjonarnych. (zob. uwagi w p. 3.1).

W toku studiów przewidziano ogółem 39 egzaminów, którymi kończą się wszystkie przedmioty podstawowe, kierunkowe i obieralne, większość z grupy *Inne* oraz *Język obcy*. Dla pozostałych przewidziano zaliczenie na ocenę. Ich rozkład w poszczególnych semestrach i latach nie budzi zastrzeżeń (por. ocena zawarta w p. 2.3 niniejszego Raportu).

Warunkiem ukończenia studiów jest obrona pracy magisterskiej i zdanie egzaminu dyplomowego, którego zasady określa *Regulamin studiów* (zob. uwagi w p. 2.3 Raportu).

Konkluzja

Zestawiając plany studiów realizowane dla starszych roczników studentów z wymogami zawartymi w *Standardach kształcenia dla kierunku „prawo”* należy stwierdzić, że zostały one zrealizowane i spełniają wymagania przewidziane dla danego kierunku. Właściwa jest ogólna liczba godzin, jak też zestaw przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Prawidłowa jest proporcja zajęć realizowanych w innych niż wykład formach do ogólnej liczby godzin. Podobnie jest z realizacją zasad zawartych w aktualnie obowiązujących przepisach. Uchybieniem jest nieco mniejsza niż nakazana proporcja godzin na studiach niestacjonarnych w stosunku do stacjonarnych. Mimo tego można uznać, że plany studiów pozwalają na realizację zakładanych efektów kształcenia w ich powiązaniu z treściami zawartymi w programach przedmiotów oraz metodami

dydaktycznymi i tworzą spójną całość. Zdaniem studentów profil kształcenia jest zgodny z oczekiwaniami studentów. Jest także zasadniczo zgodny z wymogami KRK, przy czym należy podkreślić działania Władz Wydziału zmierzające do uelastycznienia oferty kształcenia zwłaszcza dla starszych roczników studentów (programy profilujące proces kształcenia). Efekty kształcenia i ich realizacja są zasadniczo spójne z koncepcją rozwoju kierunku, choć należałoby podjąć działania zmierzające do uzgodnienia treści kształcenia wprowadzonych nowym programem studiów do przyjętych niedawno celów strategicznych Wydziału. Również plany studiów na poszczególnych latach studiów są spójne i logicznie uzasadnione.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, zwłaszcza w odniesieniu do programu studiów realizowanego na starszych latach studiów. Konieczne jest natomiast dostosowanie nowego programu studiów, wdrażanego od początku roku akad. 2012/2013, do przyjętej misji i celów strategicznych Wydziału, a także sylwetki absolwenta.
- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody kształcenia tworzą zasadniczo spójną całość, a formy i metody dydaktyczne są zasadniczo dostosowane do deklarowanych efektów kształcenia. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w dostarczonych Zespołowi oceniającemu kartach przedmiotów oraz w matrycy efektów kształcenia poszczególnym przedmiotom przypisano niekiedy kilkanaście-kilkadziesiąt efektów kształcenia dotyczących nie tylko wiedzy, ale również umiejętności i kompetencji, zaś proponowane metody kształcenia i sposoby weryfikacji osiągnięć studentów są w zdecydowanej mierze skupione na wiedzy, pomijają natomiast osiągnięcie umiejętności i kompetencji.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

1) Ocena czy struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku „prawo“

oraz liczba nauczycieli akademickich umożliwiając osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia. Zatrudnieni pracownicy posiadają odpowiednie przygotowanie merytoryczne do prowadzenia przydzielonych im zajęć, posiadają także dorobek naukowy w zakresie dziedziny i dyscypliny dotyczącej ocenianego kierunku (nauki prawne – prawo), związany z realizowanymi zajęciami. Wśród pracowników zatrudnione są osoby piastujące stanowiska: Rzecznika Praw Obywatelskich, Sędziego Trybunału Konstytucyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego. Są też członkowie Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów, pracownicy Urzędów Administracji Centralnej, eksperci Sejmu i Senatu, Prezydenta RP oraz adwokaci, radcowie prawni, prokuratorzy.

Warto także wskazać, iż ocena samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych dokonywana jest przez Dziekana WPiA UKSW, działającego jako przełożony tych pracowników. Ocena ta jest pozytywna. Dziekan Wydziału, podczas dokonywania omawianej oceny, bierze pod uwagę takie kryteria jak liczba publikacji samodzielnego pracownika naukowego oraz zaangażowanie w pracę określonej Katedry.

Ocena niesamodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych dokonywana jest corocznie przez Komisję ds. Oceny Młodszych Pracowników Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UKSW.

Uwagę zwraca niska rotacja pracowników WPiA UKSW. W roku akademickim 2011/2012 odeszło z Wydziału 8 doktorów prawa oraz jeden doktor habilitowany. Natomiast Wydział zasilony został 5 nowymi pracownikami (4 magistrami i 1 doktorem prawa). Pozwala to na sformułowanie tezy o dość dużym stopniu stabilności kadrowej Wydziału oraz wiązania przyszłości nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale z rozwojem naukowym i dydaktycznym Wydziału.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy.

2). Ocena spełnienia przez nauczycieli akademickich wymienionych w minimum kadrowym warunków określonych w przepisach prawa

Zgodnie z §16 ust.1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) minimum kadrowe dla jednolitych studiów magisterskich w zakresie prawa stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających stopień

doktora. Nauczyciele akademicki zaliczeni do minimum kadrowego na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim powinni posiadać dorobek w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin, do których odnoszą się efekty kształcenia (§12 ust. 1 tegoż rozporządzenia). Do minimum kadrowego można ponadto na ocenianym kierunku włączyć tych nauczycieli akademickich, którzy zostali zatrudnieni w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego. Wszyscy nauczyciele akademicki zgłoszeni do minimum kadrowego na kierunku „prawo“ na rok akad. 2012/2013 spełniają powyższe warunki, w związku z czym mogą oni być zaliczeni do tego minimum.

Dla wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego na bieżący rok akademicki zaplanowano prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze z reguły przewyższającym minimalny wymiar przewidziany przepisami prawa (30 godzin zajęć dla samodzielnych nauczycieli oraz 60 godzin dla nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora, zgodnie z § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia).

Przedłożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego zostały sporządzone poprawnie, co pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Teczki zawierają także świadectwa pracy, dyplomy z konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych, będące potwierdzeniem deklarowanego dorobku praktycznego. Doświadczenie praktyczne kadry dokumentowane jest także w corocznych sprawozdaniach.

Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.

Z ośmiu przedstawionych do minimum kadrowego osób, będących samodzielnymi pracownikami nauki, wszyscy spełniają określone w obowiązujących przepisach ustawowych przesłanki, a ponadto posiadają niekwestionowany dorobek naukowy z zakresu prawa jako dyscypliny podstawowej dla ocenianego kierunku studiów.

Spośród 29 doktorów wszyscy posiadają dorobek pozwalający na prowadzenie przydzielonych zajęć dydaktycznych. Dotyczy to także doktorów nie posiadających stopnia doktora nauk prawnych, którzy również posiadają dorobek w dziedzinie nauk prawnych oraz w zakresie dyscypliny związanej z prawem jako kierunkiem studiów, w związku z czym mogą być zaliczeni do minimum kadrowego.

Podsumowując: **w świetle obowiązującego stanu prawnego Wydział spełnia wszystkie wymagania dotyczące minimum kadrowego dla kierunku „prawo“.**

Ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwości zmian jego składu).

Wziąwszy pod uwagę ogólną liczbę pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych na Wydziale oraz wskazane w pp.1 liczby dotyczące nauczycieli akademickich, którzy odeszli z Wydziału oraz tych nauczycieli, którzy zasilili Wydział, sytuację kadrową na Wydziale należy określić jako w dużym stopniu stabilną. Konkluzja ta dotyczy również składu minimum kadrowego na kierunku „prawo“, charakteryzującego się niskim stopniem rotacji kadrowej.

Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe (37) do liczby studentów kierunku (1915) spełnia wymagania § 17 ust.1 pkt.7 wskazanego wyżej rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (określającego dopuszczalny górny pułap tego stosunku jak 1:160), wynosi bowiem 1: 51,75.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

3). Ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów:

Wydział prowadzi skuteczną politykę kadrową polegającą na zapewnianiu stabilności dotychczasowej, wysoko kwalifikowanej kadry nauczycieli akademickich, a także na pozyskiwaniu i zatrudnianiu wysoko kwalifikowanej kadry, reprezentującej specjalności prawnicze odpowiednie do specyfiki treści programowych oraz przyjętych celów

strategicznych (w tym zwłaszcza młodych nauczycieli akademickich ze stopniem doktora oraz ambicjami dalszego awansu zawodowego). Władze Wydziału deklarują, iż zatrudnianie nauczycieli akademickich odbywa się z uwzględnieniem osiągnięć dydaktycznych i naukowych poszczególnych kandydatów oraz ich zaangażowania w przedsięwzięcia mające na celu implementację najnowszych osiągnięć naukowych na grunt praktyki prawniczej.

Na uwagę zwraca wskazywane w Raporcie samooceny, staranne dobieranie pracowników naukowo-dydaktycznych, oparte na wypracowanym na Wydziale mechanizmie rekrutacyjnym. Od roku akademickiego 2011/2012 proces doboru nowych pracowników jest dokonywany w trybie konkursu, prowadzonego przez wydziałową komisję konkursową we współdziałaniu z Dziekanem. Na uwagę zasługuje wdrożony system przyznawania dodatków finansowych ze środków Wydziału za działalność naukową oraz nagradzania finansowego w ramach promocji osób aktywnych naukowo, dydaktycznie oraz organizacyjnie. System ten stanowi istotny czynnik zapewniający stabilność kadry akademickiej oraz poczucie więzi pracowników z Wydziałem.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni podlegają regularnym, periodycznym ocenom w zakresie wykonywanych przez nich prac naukowych, dydaktycznych, a także realizacji obowiązków organizacyjnych w Uczelni i na Wydziale.

Na Wydziale istnieje wskazywany w Raporcie samooceny system instytucjonalno-normatywny, opierający się na zarządzeniach Dziekana. Zarządzenia te regulują takie obszary wymaganej aktywności pracowników, jak: wpisywanie ocen do systemu USOS, terminy podpisywania i doręczania do Dziekanatów podpisanych protokołów z ocenami, terminy obligatoryjnych dyżurów dla studentów prawa stacjonarnego, a także dla studentów niestacjonarnych.

System wspierania rozwoju kadry naukowej opiera się przede wszystkim na finansowaniu/ dofinansowaniu przez Dziekana publikacji naukowych, udziału w konferencjach naukowych oraz w wyjazdach naukowych pracowników Wydziału.

Na uwagę zwraca szeroki zakres międzynarodowej wymiany pracowników, umożliwiający rozszerzanie kontaktów międzynarodowych, a tym samym rozszerzanie perspektywy badawczej. W tym kontekście warto jest podkreślić następujące elementy:

W ramach programu ERASMUS w latach 2007-2012 wyjechało za granicę 5 pracowników Wydziału. Do tej pory Wydział nie przyjął żadnego zagranicznego nauczyciela akademickiego w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych.

W związku z prowadzeniem badań naukowych za granicą, w latach 2007 – 2012 pracownicy Wydziału odbyli 109 delegacji, głównie do krajów europejskich w celu sporządzenia kwerendy bibliotecznej.

Wydział zawarł wiele porozumień i umów międzynarodowych np.

- od 2008 - umowa z uniwersytetem w Chinach Xiamen University;
- od 2005 - umowa z uniwersytetem w Egipcie Cairo University;
- od 2000 - umowa z uniwersytetem we Francji Institut Catholique de Paris;
- od 2005 - umowa z uniwersytetem we Francji L'universite de Paris X Nante;
- od 1997 - umowa z uniwersytetem w Niemczech Gustav – Siewerth – Akademie, Weilheim – Bierbronnen;
- od 2001 - umowa z uniwersytetem w Rosji Northern State Medical University (dawniej: Archangielskij Gosudarstwiennyj Miedycynskij Institut);
- od 1993 - umowa z uniwersytetem w Rosji Moskowskij Gosudarstwiennyj Uniwersitet im. Łomonosowa – Filozofskij fakultet;
- od 1993 - umowa z uniwersytetem w Rosji Akademia Sławianskoj Kultury w Moskwie;
- od 1993 - umowa z uniwersytetem w Rosji Rosijskaja Akademia Nauk-Institut Filozofii;
- od 2011 - umowa z uniwersytetem w Rumunii Stefan Cel Mare University of Suceava;
- od 2009 - umowa z uniwersytetem na Słowacji Katolicka Univerzita v Ružomberku;
- od 2011- umowa z uniwersytetem na Słowacji Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu i Pracy Socjalnej św. Elżbiety w Bratysławie;
- od 2011- umowa z uniwersytetem na Słowacji Prešovská Univerzita v Prešov;
- od 2008 - umowa z uniwersytetem w Stanach Zjednoczonych Fordham University in New York;
- od 2012 - umowa z uniwersytetem w Stanach Zjednoczonych Pope Paul VI Institute for the Study of Human Reproduction;
- od 2008 - umowa z uniwersytetem na Ukrainie National M.P. Dragomanov Pedagogical University, Kyiv;
- od 2003 - umowa z uniwersytetem na Ukrainie Mariupolskij Gumanitarnij Institut Donieckowo Nacjonalnowo Uniwersitetu;
- od 2002 - umowa z uniwersytetem na Ukrainie Prikarpatkij Uniwersitet im. Wasilia Stefanyka;
- od 2008 - list z uniwersytetem na Ukrainie Ukrainian Catholic University;
- od 2009 - umowa z uniwersytetem w Wielkiej Brytanii Polski Uniwersytet na Obczyźnie;

Nadto, wskazać należy na obowiązujące umów podpisanych na rzecz Wydziału w ramach

programu ERASMUS:

- Umowa z uniwersytetem w Hiszpanii UNIVERSITAT INTERNACIONAL DE CATALUNYA;
- Umowa z uniwersytetem w Niemczech TECHNISCHE UNIVERSITAET DRESDEN;
- Umowa z uniwersytetem we Włoszech UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI BAR;
- Umowa z uniwersytetem na Węgrzech PAZMANY PETER KATOLIKUS EGYETEM;
- Umowa z uniwersytetem w Niemczech UNIVERSITAET KASSEL;
- Umowa z uniwersytetem w Niemczech EUROPEAN UNIVERSITY VIADRINA;
- Umowa z uniwersytetem w Hiszpanii UNIVERSIDAD DE SANTIAGO DE COMPOSTELA;
- Umowa z uniwersytetem w Niemczech UNIVERSITÄT OSNABRUECK;
- Umowa z uniwersytetem we Francji UNIVERSITÉ PARIS OUEST - NANTERRE LA DEFENSE;
- Umowa z uniwersytetem w Słowenii UNIVERZA V MARIBORU;
- Umowa z uniwersytetem w Luksemburgu UNIVERSITÉ DU LUXEMBOURG;
- Umowa z uniwersytetem w Bułgarii RUSENSKI UNIVERSITET "ANGEL KANCHEV”;
- Umowa z uniwersytetem w Portugalii DE COIMBRA;
- Umowa z uniwersytetem w Norwegii UNIVERSITETET I BERGEN;
- Umowa z uniwersytetem we Włoszech UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI CASSINO;
- Umowa z uniwersytetem w Turcji YALOVA UNIVERSITY;
- Umowa z uniwersytetem w Hiszpanii UNIVERSIDAD DE CASTILLA-LA MANCHA;
- Umowa z uniwersytetem we Włoszech UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI NAPOLI FEDERICO II.

Reasumując, należy wysoko ocenić wprowadzone na Wydziale mechanizmy polityki kadrowej, jak również rezultaty polityki kadrowej zwłaszcza od roku akad. 2011/2012.

Wydział zapewnia warunki do rozwoju naukowego pracowników poprzez wprowadzenie stypendiów naukowych, wymiany z uczelniami i jednostkami naukowo – badawczymi krajowymi i zagranicznymi.

Uczelnia wspierając rozwój własnej kadry naukowej, organizuje konferencje i szkolenia w ramach projektów unijnych, zdobywanych grantów.

System wspierania rozwoju kadry naukowo – dydaktycznej funkcjonujący w Wydziale, należy ocenić bardzo pozytywnie.

Podkreślenia wymaga rozwiązanie wprowadzone zarządzeniem nr 63/2012 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 28 września 2012 r. w sprawie systemu koordynacji działalności naukowo – badawczej. Zarządzeniem tym został stworzony system koordynacji działalności naukowo – badawczej w celu stymulowania, organizowania i wspierania działalności naukowo – badawczej oraz współpracy międzynarodowej.

Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, perspektywy rozwoju kierunku i ograniczenia.

Spotkanie nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale z Zespołem oceniającym odbyło się w dniu 19 października 2012 r. o godz. 14. W spotkaniu wzięło udział 42 nauczycieli akademickich. W trakcie spotkania nauczyciele akademicy zgłosili następujące opinie, spostrzeżenia, wnioski i postulaty:

1/ proces rekrutacji studentów na studia prawnicze na Wydziale nie zapewnia doboru najlepszych kandydatów z uwagi na dużą konkurencję na studia prawnicze wśród warszawskich uczelni, ale także z uwagi na coraz słabszy poziom kandydatów (nawet tych umieszczonych na dobrych miejscach rankingowych). Sprawia to, że zajęcia na pierwszym roku studiów są w dużej mierze poświęcone przygotowywaniu studentów do czytania ze zrozumieniem tekstów prawnych oraz nabywaniu przez nich innych umiejętności niezbędnych dla dalszego studiowania prawa;

2/ konieczne jest lepsze przygotowanie metodyczne nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć, ukierunkowane na bardziej praktyczne prowadzenie zajęć i wykorzystywanie metod skłaniających studentów do samodzielnej pracy (np. metoda case-study) oraz na zniechęcanie studentów do czysto pamięciowego (bez zrozumienia) opanowywania materiału dogmatycznoprawnego. Władze Wydziału powinny ułatwić nauczycielom akademickim Wydziału przyswajanie nowych, skutecznych metod i technik praktycznej nauki prawa obowiązującego. Zwrócono tu uwagę na przygotowany przez karnistów zatrudnionych na Wydziale przewodnika metodyczno-dydaktycznego do studiowania prawa karnego procesowego. Należałoby zainteresować także nauczycieli akademickich o innej specjalizacji zawodowej przygotowywaniem analogicznych przewodników przedmiotowych. Część nauczycieli akademickich zgłosiła krytyczne uwagi dotyczące testowej formy egzaminów. Nie powinny one być traktowane jako wyłączny i wystarczający sposób sprawdzania osiągnięć studentów;

3/ należy ostrożnie podchodzić do profilowania zajęć w kierunku bardziej praktycznym, przygotowującym do wykonywania konkretnych zawodów wymagających przygotowania prawniczego. W opinii części nauczycieli akademickim Wydział powinien pozostać przy jednoznacznym, ogólnoakademickim profilu kształcenia prawniczego, dającym solidną podbudowę do szerokiej panoramy zawodów. Przy okazji uczestniczący w spotkaniu nauczyciele akademicy wypowiedzieli się krytycznie o tematyce testów na aplikacje prawnicze. Ich zdaniem są one zdecydowanie zbyt szczegółowe i zahaczające merytorycznie o tematykę dalszego szkolenia aplikacyjnego;

4/ część nauczycieli akademickich wypowiedziała się za celowością i potrzebą profilowania tematyki zajęć dydaktycznych w taki sposób, jak ma to miejsce w programie Business Law. Ich zdaniem z rozmów ze studentami wynika, że potrzebne byłoby również wprowadzenie programu profilującego do pracy w administracji rządowej bądź samorządowej, bowiem wielu studentów jest zainteresowanych pracą w organach administracyjnych;

5/ aczkolwiek ogólna ocena działalności studenckich kół naukowych na Wydziale jest pozytywna, to część nauczycieli akademickich skonstatowało, że na 23 istniejące koła naukowe jedynie 10 jest rzeczywiście aktywnych. Pozostałe dryfują, nie znajdując zainteresowania bądź to ze strony studentów, bądź opiekunów naukowych. Konieczna byłaby weryfikacja kół naukowych i udzielanie przez Władze Wydziału wsparcia jedynie kołom rzeczywiście działającym;

6/ w powszechnej opinii nauczycieli akademickich Wydział w zbyt małym stopniu uczestniczy w wymianie międzynarodowej (zarówno studenckiej, jak też w wymianie pracowników naukowych), a także w programach badawczych opartych na współdziałaniu z partnerami zagranicznymi. Wyjazdami i stażami zagranicznymi są zainteresowani zwłaszcza młodzi pracownicy naukowo-dydaktyczni, nie doświadczający efektywnego wsparcia Władz Wydziału w tej kwestii. Władze Wydziału powinny także efektywniej wspierać studentów osiągających sukcesy w kraju i za granicą. Podkreślano natomiast dobrze układające się współdziałanie z innymi, uniwersyteckimi wydziałami prawa w Polsce;

7/ w opinii młodych pracowników naukowo-dydaktycznych należy na Wydziale popularyzować używanie różnorodnych sposobów cząstkowej weryfikacji osiągnięć studentów, niepopularnych wśród starszej kadry akademickiej (takich jak case-study, symulacje procesów decyzyjnych, metody heurystyczne, prezentacje itp.). Poparli oni pomysł przygotowania – w nowym budynku Wydziału – sali rozpraw, a także pracowni umożliwiających nabywanie potrzebnych umiejętności. Ponadto celowe byłoby wsparcie inicjatywy powołania do życia kliniki negocjacji i mediacji, stanowiącej uzupełnienie uruchomionej niedawno kliniki prawa, jak również uruchomienia wirtualnej kancelarii

prawniczej świadczącej usługi prawnicze pod nadzorem pracowników Wydziału;

8/ celowe byłoby rozważenie corocznie przeprowadzanego rankingu na najlepszego wykładowcę Wydziału, wpływającego na udzielanie corocznych nagród dla pracowników Wydziału. Do tej pory dominuje bowiem motywacja negatywna, związana z groźbą rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim regularnie ocenianym negatywnie przez studentów. W powszechnej opinii nauczycieli akademickich wprowadzenie rozwiązań dostosowujących proces kształcenia do wymogów KRK nałożyło na nauczycieli akademickich wiele nowych obowiązków, nie znajdujących oparcia w treści stosunku pracy łączącego pracownika z Uczelnią, w tym w szczególności w warunkach płacy. Potrzebne jest wypracowanie nowego systemu wspierania rozwoju naukowego i dydaktycznego zwłaszcza młodych pracowników naukowo-dydaktycznych, na których spadł zasadniczy ciężar obowiązków wynikających z KRK, w tym radykalny wzrost liczby tzw. kontaktowych godzin pracy ze studentami. Zwrócono ponadto uwagę, że stosowany do oceny aktywności i osiągnięć nauczyciela akademickiego w Uczelni system parametryczny jest dostosowany do pracy przedstawicieli nauk ścisłych i przyrodniczych, nie zaś społecznych i humanistycznych. To samo odnosi się do oceny publikacji naukowych w kontekście tzw. listy filadelfijskiej, niedostosowanej do sytuacji i warunków pracy prawników zatrudnionych na Wydziale w charakterze nauczycieli akademickich. Nie ma ponadto pomysłu na badanie jakości publikacji z zakresu nauk społecznych, w związku z czym najprostszym i mechanicznym kryterium oceny jest kryterium ilościowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku prawo oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie celów i efektów kształcenia.**
- 2) Wydział spełnia wszystkie ustawowe wymagania dotyczące minimum kadrowego dla kierunku „prawo”.**
- 3) Władze Wydziału prowadzą skuteczną politykę kadrową polegającą na stabilizowaniu kadry akademickiej zatrudnionej na Wydziale oraz na zatrudnianiu profesjonalnie przygotowanych nauczycieli akademickich. Dysponuje procedurami (od niedawna konkursowymi) pozwalającymi na jawne i skuteczne działania w zakresie polityki kadrowej. Wydział wspiera rozwój pracowników naukowo-dydaktycznych (zwłaszcza pracowników przed doktoratem i młodych doktorów) poprzez system stypendiów, organizację szkoleń, finansowanie konferencji, wydawnictw i badań. Duże znaczenie dla rozwoju Wydziału będzie miało uzyskanie uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego, co jest jednym ze strategicznych celów Wydziału.**

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Wydział Prawa i Administracji znajduje się w Warszawie przy ul. Wóycickiego 1/3 na terenie Kampusu akademickiego im. Ks. Prof. R. Rumianka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Kampus stanowi kompleks budynków dydaktyczno-usługowych. Na terenie ośrodka przewidziane są miejsca parkingowe. Dojazd do Wydziału komunikacją miejską zapewniają linie autobusowe nr: 181, 303, 114, które umożliwiają bezpośrednią łączność ośrodka ze stacjami Metra Młociny, Metra Wawrzyszew oraz Metra Pl. Wilsona. Zajęcia dydaktyczne Wydział prowadzi w dwóch obiektach. Na kierunku prawo - studia stacjonarne oraz niestacjonarne odbywają się w obiekcie nr 17, który jest siedzibą Władz Wydziału Prawa i Administracji oraz obiekcie dydaktycznym nr 21 ogólnouczelnianym - Auditorium Maximum. Obiekt dydaktyczny nr 17 został zbudowany według projektu typowego dla końca lat sześćdziesiątych. W roku 2002 zostały w nim przeprowadzone prace remontowo-budowlane. Jest to budynek o 4 kondygnacjach naziemnych bez podpiwniczenia. Na parterze znajduje się wejście główne z holem, portiernia, serwerownia, punkt gastronomiczny, szatnia ogólna, biblioteka z czytelnią, pokoje administracji i pracowników dydaktycznych, sala dydaktyczna. Na pierwszym piętrze znajduje się: gabinet Dziekana i Prodziekanów, Sala Rady Wydziału, dziekanaty oraz pokoje pracowników dydaktycznych. Na piętrach II-III znajdują się sale dydaktyczne, pokoje pracowników dydaktycznych. Obiekt przeznaczony jest do jednoczesnego użytkowania przez ok. 540 osób, w tym 400 słuchaczy i 140 pracowników dydaktycznych, administracyjnych i technicznych. Zgodnie z ustawą - Prawo budowlane administrator obiektu systematycznie prowadzi Księgę Obiektu, w której zaznaczone są wszystkie wymagane cykliczne przeglądy techniczne obiektu.

W budynku znajdują się sale dydaktyczne:

- 1) 2 sale wykładowe na 80-100 osób, wyposażone w rzutniki multimedialne (nr 1744, 1764);
- 2) 6 sal ćwiczeniowych - na 30-40 osób (nr 1703, 1742, 1743, 1761, 1762, 1763).

System tablicowy sal dydaktycznych stanowią tablice suchościeralno-magnetyczne zawieszane na ścianie. Sale wykładowe wyposażone są w system nagłaśniający i projektory multimedialne.

Zajęcia dydaktyczne odbywają się w pozostałych obiektach dydaktycznych ośrodka uniwersyteckiego, które spełniają podstawowe standardy wyposażenia. Do dyspozycji Wydziału pozostają sale wykładowe w obiekcie nr 21 - Auditorium Maximum. Zgodnie z

ustawą - Prawo budowlane administrator obiektu systematycznie prowadzi Księgę Obiektu, w której zaznaczone są wszystkie wymagane cykliczne przeglądy techniczne obiektu.

We wspomnianym obiekcie nr 21 znajduje się sala konferencyjna im. Roberta Schumana z liczbą miejsc obliczoną na 500 osób. Sala posiada wszelkie konieczne wyposażenie potrzebne do przeprowadzania konferencji, wykładów otwartych oraz innych wydarzeń naukowo-kulturalnych.

Sale w budynku nr 21 Auditorium Maximum, ul. Wóycickiego wykorzystywane przez Wydział to:

- a) sale wykładowe na 200 osób (nr 106, 108, 114, 116);
- b) sale dydaktyczne na 100 osób (nr 308, 316, 321);
- c) sale dydaktyczne na 60 osób (nr 205, 225, 231);
- d) sale w budynku nr 4 ul. Wóycickiego 1/3 wykorzystywane przez Wydział to sale dydaktyczne na 25 - 30 osób: (0401, 0402, 0403, 0406).

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż zostały podjęte prace nad projektem nowego gmachu Wydziału Prawa i Administracji. Plany budowy budynku zostały uwzględnione w planach inwestycyjnych UKSW. Pod kątem kierunku prawo w planach nowego gmachu została zaplanowana sala rozpraw. Termin zakończenia budowy przewidywany jest na rok 2014.

Na Wydziale funkcjonuje system elektroniczny USOS. Od momentu rozpoczęcia studiów każdy student włączony jest do z informatyzowanego Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS). Otrzymuje dostęp do platformy USOSweb, która jest przestrzenią komunikacji formalnej z jednostkami administracyjnymi Uczelni. Przez platformę USOSweb student rejestruje się na przedmioty, student ma wgląd w swoje podstawowe dane; jest również „wirtualnym indeksem” (obok indeksów tradycyjnych) obrazującym wyniki osiągnięć naukowych studenta. Częścią systemu USOS, która w bieżącym roku akademickim została uruchomiona, a obecnie jest wdrażania jest moduł USP - Uniwersytecki System Płatności. W najbliższym czasie planowane jest włączenie na platformie USOSweb podglądu indywidualnych należności i płatności studenta.

Ważną przestrzenią informacyjną jest strona internetowa Wydziału Prawa i Administracji www.wpia.uksw.edu.pl, na której zamieszczane są wszelkie informacje i aktualności. Witryny są aktualizowane na bieżąco. Nad całością sprawnego funkcjonowania infrastruktury teleinformatycznej kontrolę sprawuje Centrum Systemów Informatycznych UKSW.

Informacje bieżące dotyczące toku studiów oraz spraw administracyjnych w formie tradycyjnej umieszczane są także w gablotach informacyjnych, które znajdują się przy

drzwiach dziekanatów w budynku nr 17. Pomieszczenia administracyjne podzielone są wg następującej specyfiki obsługiwanej grupy docelowej oraz specyfiki zadań i potrzeb.

Zajęcia wychowania fizycznego oraz lektoraty języków obcych w UKSW odbywają się w ramach zajęć międzywydziałowych. Zajmują się tym odpowiednie jednostki - Studium Języków Obcych oraz Studium Wychowania Fizycznego, znajdujące się w obiekcie nr 4.

Bardzo dobrze należy ocenić na Wydziale rozwiązania związane z dostępem do komputerów i Internetu – w szczególności studenci Wydziału posiadają dostęp do komputerów w następujących pomieszczeniach:

- a) Budynek 17 pok. 1707 – Pracownia biblioteczna (4 komputery PC (2006 r.); dostęp do systemów informacji prawnej: LEX, LexPolonica, LEGALIS, Heinonline; katalog biblioteczny oraz Internet);
- b) Budynek 21 pok. 033 – Pracownia komputerowa (20 komputerów PC (2008 r.); oprogramowanie Microsoft Office 2010; dostęp do systemów informacji prawnej LEX oraz Internet);
- c) Budynek 21 pok. 119 – Pracownia komputerowa (20 komputerów PC (2008 r.); oprogramowanie Microsoft Office 2010; dostęp do systemów informacji prawnej LEX oraz Internet);
- d) Podkreślenia wymaga, iż system informacji prawnej LEX dostępny jest lokalnie w pracowniach komputerowych, pracowniczych, bibliotecznych oraz zdalnie (z domu), natomiast system informacji prawnej LexPolonica dostępny lokalnie w pracowni bibliotecznej. Poza wskazanymi powyżej przypadkami, dostęp studentów do Internetu jest możliwy poprzez sieć bezprzewodową WiFi: bud. Nr 21 oraz ogólnodostępne aneksy internetowe 24 stanowiska: bud. Nr 23.

Pomieszczenia administracyjne budynku nr 17 wyposażone są w podstawowe urządzenia biurowe takie jak: telefony z liniami wychodzącymi oraz wewnętrznymi, faksy, komputery, drukarki, kserokopiarki, niszczarki. Logicznie usytuowane, bezpośrednio przy Dziekanacie znajdują się pokoje Dziekana i Prodziekanów.

Na terenie ośrodka uniwersyteckiego do dyspozycji studentów prawo dostępne są również punkty gastronomiczne, usługowo-poligraficzne, punkt sprzedaży książek oraz obiekt sakralny.

Studenci Wydziału Prawa i Administracji korzystają nie tylko z infrastruktury ośrodka akademickiego UKSW na Młocinach. Sprawami administracyjnymi związanymi z pomocą socjalną zajmuje się - Dział Pomocy Materialnej; finansami - Dział Rozliczeń Studiów Płatnych. Są to jednostki ogólnouczelniane. Znajdują się one w budynku Rektoratu UKSW, usytuowanym w ośrodku uniwersyteckim przy ul. Dewajtis. Tam również znajduje się

Biblioteka Główna Uniwersytetu, z której, obok Biblioteki Wydziałowej, korzystają także studenci prawa.

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji, powołana została Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z dnia 5 czerwca 2003 r. została wyposażona w meble i zaczęła formalnie funkcjonować w listopadzie 2004 r. Bibliotekę Wydziałową tworzą Biblioteka Ogólna i Biblioteki Katedr. Nadzór organizacyjny nad biblioteką sprawuje Dziekan Wydziału Prawa i Administracji. Opiekę merytoryczną nad działalnością biblioteczną-informacyjną sprawuje Dyrektor Biblioteki Głównej UKSW. Do podstawowych zadań Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji należy gromadzenie, opracowywanie (katalogowanie), przechowywanie i udostępnianie materiałów bibliecznych na miejscu w Czytelni i wypożyczanie poza bibliotekę, a także prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej z dziedziny prawa, administracji i stosunków międzynarodowych. W Bibliotece gromadzone jest piśmiennictwo z zakresu nauk prawnych, administracji i stosunków międzynarodowych. Zbiory biblieczne tworzą także encyklopedie, słowniki specjalistyczne, leksykony oraz informatory. Głównym źródłem pozyskiwania zbiorów jest kupno oraz prenumerata, w mniejszym stopniu odbywa się to poprzez wymianę i dary. Informacja o zbiorach Biblioteki jest zawarta w katalogu komputerowym w bazie MAK. Aktualnie zbiory biblieczne liczą (stan na 20.08.2012 r.) 14312 woluminy książek, w tym: 9911 woluminów z zakresu prawa, 3106 woluminów zakresu administracji, 508 woluminów z zakresu stosunków międzynarodowych, 265 woluminów z zakresu innych dziedzin nauki, słowników i informatorów, natomiast 522 woluminy tworzą biblioteki katedr. Biblioteka posiada również:

- a) zbiory czasopism krajowych (148 tytuły) i zagranicznych (82 tytuły), w tym: 81 tytułów z zakresu prawa, 10 tytułów z zakresu administracji, 9 tytułów z zakresu stosunków międzynarodowych, 50 tytułów z zakresu prawa i administracji, 58 tytułów z zakresu prawa i stosunków międzynarodowych, oraz 22 tytuły obejmujące zakresem tematycznym zarówno prawo, administrację jak i stosunki międzynarodowe;
- b) zbiory wydawnictw ciągłych oddane w depozyt do Biblioteki Głównej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w dniu 28 września 2009 roku, tj. Dziennik Ustaw (od 1919 r.), Monitor Polski (od 1949 r.), Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej (subskrypcja w polskiej wersji językowej obejmująca ok. 200 tomów aktów prawnych). Studenci i pracownicy naukowcy Wydziału Prawa i Administracji mają możliwość wypożyczania zbiorów na zewnątrz, korzystania na miejscu z pojedynczych egzemplarzy książek i numerów czasopism oraz kserowania fragmentów pozycji bibliecznych. Ponadto użytkownikami biblioteki są czytelnicy spoza Wydziału. W Czytelni znajduje się 30 miejsc i

4 stanowiska komputerowe z dostępem do katalogu on-line i internetu oraz następujących prawniczych baz elektronicznych: Legalis, Lex Omega, LexPolonica Maxima, Heinonline (program zapewnia dostęp do pełnych tekstów ponad 800 anglojęzycznych czasopism z zakresu nauk prawnych i politycznych, dzieł klasyków prawnych (monografie i opracowania z XIX i XX w.) oraz materiałów dotyczących prawa amerykańskiego). Księgozbiór podręczny znajdujący się w Czytelni w wolnym dostępie obejmuje bibliografię prawniczą, komentarze do kodeksów, wzory pism procesowych, słowniki, encyklopedie oraz numery czasopism polskich (48 tytuły) i zagranicznych (34 tytuły) z bieżącego roku. Poza tym pracownicy i studenci mają możliwość skorzystania w Czytelni z każdej pozycji książkowej znajdującej się w Bibliotece (pojedyncze egzemplarze książek nie są wypożyczane) oraz z archiwalnych numerów czasopism. Wypożyczalnia jest zarządzana poprzez system biblioteczny MAK w którym to są rejestrowani użytkownicy. Biblioteka i Czytelnia otwarte są od poniedziałku do soboty, uwzględniając potrzeby zarówno studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych (poniedziałek 9.00-15.00, wtorek-czwartek 9.00-17.00, piątek 10.00-18.00, sobota 9.00 -15.00).

Do podstawowych zadań Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji należy gromadzenie, opracowywanie (katalogowanie), przechowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych na miejscu w Czytelni i wypożyczanie poza bibliotekę, a także prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej z dziedziny prawa, administracji i stosunków międzynarodowych.

W Bibliotece gromadzone jest piśmiennictwo z zakresu nauk prawnych, administracji i stosunków międzynarodowych. Zbiory biblioteczne tworzą także encyklopedie, słowniki specjalistyczne, leksykony oraz informatory. Głównym źródłem pozyskiwania zbiorów jest kupno oraz prenumerata, w mniejszym stopniu odbywa się to poprzez wymianę i dary. Informacja o zbiorach Biblioteki jest zawarta w katalogu komputerowym w bazie MAK (wersja 3.4).

Aktualnie zbiory biblioteczne liczą (stan na 20.08.2012 r.) 14312 woluminy książek, w tym:

- 1) 9911 woluminów z zakresu prawa,
- 2) 3106 woluminów zakresu administracji (prawo i postępowanie administracyjne, prawo finansowe, prawo informatyczne i ekonomia),
- 3) 508 woluminów z zakresu stosunków międzynarodowych,
- 4) 265 woluminów z zakresu innych dziedzin nauki, słowników i informatorów,
- 5) 522 woluminy tworzą biblioteki katedr.

Studenci z kierunku Administracja korzystają również z książek m.in. z dziedziny prawa cywilnego, prawa karnego, prawa pracy i prawa europejskiego. Z kolei studenci z kierunku Stosunków Międzynarodowych korzystają z książek m.in. z dziedziny prawa międzynarodowego i europejskiego.

Biblioteka posiada również:

1) zbiory czasopism krajowych (148 tytuły) i zagranicznych (82 tytuły), w tym:

- a) 81 tytułów z zakresu prawa,
- b) 10 tytułów z zakresu administracji,
- c) 9 tytułów z zakresu stosunków międzynarodowych,
- d) 50 tytułów z zakresu prawa i administracji,
- e) 58 tytułów z zakresu prawa i stosunków międzynarodowych,
- f) 22 tytułów obejmujących zakresem tematycznym zarówno prawo, administrację jak i stosunki międzynarodowe.

2) zbiory wydawnictw ciągłych oddane w depozyt do Biblioteki Głównej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w dniu 28 września 2009 roku:

- a) Dziennik Ustaw (od 1919 r.),
- b) Monitor Polski (od 1949 r.),
- c) Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej (subskrypcja w polskiej wersji językowej obejmująca ok. 200 tomów aktów prawnych).

Studenci i pracownicy naukowcy Wydziału Prawa i Administracji mają możliwość wypożyczania zbiorów na zewnątrz, korzystania na miejscu z pojedynczych egzemplarzy książek i numerów czasopism oraz kserowania fragmentów pozycji bibliotecznych. Ponadto użytkownikami biblioteki są czytelnicy spoza Wydziału.

W Czytelnicy znajduje się 30 miejsc i 4 stanowiska komputerowe z dostępem do katalogu on-line i internetu oraz następujących prawniczych baz elektronicznych:

- a) Legalis,
- b) Lex Omega,
- c) LexPolonica Maxima,
- d) Heinonline (program zapewnia dostęp do pełnych tekstów ponad 800 anglojęzycznych czasopism z zakresu nauk prawnych i politycznych, dzieł klasyków prawniczych (monografie i opracowania z XIX i XX w.) oraz materiałów dotyczących prawa amerykańskiego).

Księgozbiór podręczny znajdujący się w Czytelnicy w wolnym dostępie obejmuje bibliografię prawniczą, komentarze do kodeksów, wzory pism procesowych, słowniki, encyklopedie oraz numery

czasopism polskich (48 tytuły) i zagranicznych (34 tytuły) z bieżącego roku. Poza tym pracownicy i studenci mają możliwość skorzystania w Czytelni z każdej pozycji książkowej znajdującej się w Bibliotece (pojedyncze egzemplarze książek nie są wypożyczane) oraz z archiwalnych numerów czasopism. Wypożyczalnia jest zarządzana poprzez system biblioteczny MAK w którym to są rejestrowani użytkownicy.

Z czytelni korzysta średnio dziennie 30-60 osób w tym studenci, osoby z zewnątrz oraz pracownicy naukowci. Liczba odwiedzin w wypożyczalni w poprzednim roku akademickim 2011/2012 wynosiła 14625 osób. Około 40 użytkowników odwiedza wypożyczalnię w ciągu jednego dnia , natomiast średnie wypożyczenie dziennie liczy ok. 120 woluminów.

Dodatkowo, pracownicy i studenci Wydziału Prawa i Administracji mają możliwość korzystania z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, której księgozbiór obejmuje 292 452 vol. książek i 132 425 vol. czasopism z różnych dziedzin nauki. Ponadto Biblioteka UKSW oferuje dostęp do następujących baz danych: Academic Search Premier, Business Source Premier, MasterFile Premier, Newspaper Source, Regional Business News, ERIC, ABI/INFORM Trade & Industry, Career and Technical Education, ProQuest Agriculture Journal, ProQuest Computing, ProQuest Dissertations and Theses - A&I, ProQuest Education Journals, ProQuest Science Journals, ProQuest Social Science Journals, ProQuest Telecommunications.

- ocena poprawności doboru instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne lub praktyki zawodowe dla celów kształcenia i założonych efektów kształcenia

Na kierunku „prawo“ prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji UKSW studenci mają obowiązek odbycia praktyk studenckich w wymiarze miesiąca. Celem praktyk jest zapoznanie studenta ze strukturą organizacyjną podmiotu przyjmującego na praktykę i umożliwienie mu nabycia umiejętności praktycznych w zakresie objętym działaniem podmiotu przyjmującego na praktykę. Podczas praktyki student ma uzupełniać wiedzę teoretyczną i praktyczną ze studiów prawniczych, a także nauczyć się cech potrzebnych do wykonywania zawodu prawniczego. Zakładanymi efektami, które student ma osiągnąć po odbyciu praktyki są: poznanie i zrozumienie struktury i sposobu funkcjonowania instytucji prawnych lub prywatnych podmiotów stosujących prawo w systemie prawa polskiego oraz ich relacje do instytucji prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej. W szczególności student ma umieć klasyfikować stosunki prawne i relacje między nimi w praktyce; zna i potrafi dokonywać wykładni teksów prawnych, także w oparciu o orzecznictwo i poglądy doktryny na potrzeby rozwiązywania spraw w ramach pracy u podmiotu przyjmującego na praktykę. Powinien zdobyć wiedzę o procedurach rozstrzygania spraw prawnych i potrafi wykorzystywać instrumenty prawne charakterystyczne w pracy podmiotu przyjmującego na praktykę. Zakładanym w sylabusie efektem kształcenia jest także

nabycie umiejętności sporządzania opinii, dokumentów lub pism właściwych w pracy podmiotu przyjmującego na praktykę oraz stworzyć podstawowy projekt aktu normatywnego albo aktu stosowania prawa w zależności od właściwości działalności podmiotu przyjmującego na praktykę.

Należy stwierdzić, że lista placówek, w których studenci kierunku „prawo“ na WPiA UKSW mogą odbywać praktykę, a z którymi Uniwersytet ma podpisane porozumienia ogólne pokazuje, że w tych miejscach studenci są w stanie nabyć odpowiednią wiedzę, umiejętności i kompetencje, umożliwiające zrealizowanie celów kształcenia. Tym placówkami są Biuro Rzecznika Praw Dziecka; Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych; Centrum Informacji o Środowisku (jednostka organizacyjna podległa Ministrowi Środowiska); Czarnecki & Bagińska Radcowie Prawni Spółka Komandytowa; Główny Urząd Statystyczny; Kancelarie Adwokackie; Kancelarie Prawnicze; Kancelarie Radcw Prawnych; Mazowiecki Urząd Wojewódzki; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; Pierwszy Urząd Skarbowy Warszawa - Śródmieście; Prokuratura Okręgowa w Warszawie; Sąd Okręgowy w Warszawie; Sąd Okręgowy Warszawa- Praga; Prokuratura Okręgowa Warszawa-Praga; Stowarzyszenie "Otwarte drzwi" zajmuje się doradztwem zawodowym i pośrednictwem pracy, organizuje szkolenia, a wspólnie z Akademią Iuris prowadzi także Agencję Zatrudnienia, poradnictwo prawne. Wydział Prawa i Administracji UKSW powinien dążyć do poszerzania tej listy. Ponadto studenci kierunku Prawo regularnie odbywają praktyki w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Fundacji Court Watch Polska, zajmującej się monitoringiem sądów. To daje im możliwość zapoznania się z funkcjonowaniem organów władzy publicznej. Z zestawienia Biura Karier oraz Pełnomocnika Dziekana WPiA UKSW wynika, że studenci kierunku Prawo w ramach porozumień indywidualnych odbywają praktyki w szczególności: w sądach powszechnych i prokuraturach w całej Polsce (praktyki odbywają w miejscu zamieszkania), w sądach administracyjnych, w urzędach gmin i miast, z których pochodzą, w Biurze Trybunału Konstytucyjnego, w Kancelarii Prezydenta RP i w Kancelarii Prezesa RM, w Kancelarii Sejmu i w Kancelarii Senatu, w Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w ministerstwach (w szczególności w Ministerstwie Finansów, Ministerstwie Rozwoju Regionalnego i Ministerstwie Spraw Zagranicznych), w urzędach skarbowych, w kancelariach radcowskich, adwokackich, komorniczych, notarialnych, prawnych, w bankach. Studenci kierunku Prawo odbywali też praktyki zagraniczne w ramach programu Erasmus. Praktyki te miały miejsce w Hiszpanii, w Niemczech i we Włoszech. Na aprobatę zasługuje to, że oferty praktyk na bieżąco są udostępniane studentom zarówno w gablotach na Wydziale oraz przy siedzibie Biura Karier. Są to oferty praktyk w kancelariach, zespołach prawnych, bankach, a także instytucjach publicznych. Są to placówki zajmujące się

albo tworzeniem albo stosowaniem prawa. Analiza kart kompetencji praktykanta pokazuje, że u tych pracodawców student może zrealizować zakładane cele kształcenia. Z informacji Pełnomocnika Dziekana ds. praktyk WPiA UKSW wynika, że zdarzają się sytuacje, że praktykant zostaje po odbyciu praktyk zatrudniony w danej kancelarii lub innej instytucji zajmującej się stosowaniem prawa. Należy ocenić, że placówki, w których studenci kierunku WPiA są dobrane prawidłowo.

Istotne jest również wskazanie konferencji zagranicznych, w których brali udział studenci WPiA UKSW:

- Konferencja międzynarodowa „International Insolvency Institute’s 12th annual Conference”, Paryż, June 21–22, Supreme Court of France, Paryż, Francja;
- Konferencja ogólnopolska „I Kongres Zarządzania Ryzykiem”, Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Warszawa, 22 maja 2012 r. Centrum Bankowo - Finansowe Nowy Świat, ul. Nowy Świat 6/12, Warszawa;
- Konferencja ogólnopolska „III Kongres Antyfraudowy”, Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, Warszawa, 11 października 2012 r., Warszawa;
- Konferencja ogólnopolska „Sprawiedliwość klimatyczna a zobowiązania międzynarodowe państw”, Warszawa, 16 maja 2012 r., WPiA UKSW, Kampus im. ks. prof. Ryszarda Rumianka, ul. Wóycickiego 1/3, Organizator: Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego, WPiA UKSW, opiekun naukowy: mgr Anna Trocka;
- Konferencja międzynarodowa „IP Summit 2012 - Przyszłość prawa autorskiego a nowe modele biznesowe”, Warszawa, 24 kwietnia 2012, Dom Dochodowy o Trzech Frontach, Plac Trzech Krzyży 3, Warszawa;
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „3rd Academic Public International Law Workshop Brussels - Hague 2012”, Haga- Bruksela- Warszawa, kwiecień 2012 r.; Organizator: Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Prawa Europejskiego, WPiA UKSW, opiekun naukowy: mgr Anna Trocka; - współorganizacja międzynarodowego konkursu Jessup Moot Cour Competition;
- Konferencja „Nowelizacja ustawy o ochronie zwierząt w świetle noweli z dnia 16 września 2011 roku oraz projektu obywatelskiego Koalicji dla Zwierząt”, Warszawa, 18 listopada 2011, SWPS, ul. Chodakowska 19/31, Warszawa;
- Konferencja międzynarodowa „Więcej prawa w działalności gospodarczej”, Warszawa, 28-29 października 2011, WPiA UW, Collegium Iuridicum II, ul. Lipowa 4, Warszawa;
- Seminarium międzynarodowe „5th Warsaw Seminar on Human Rights”, Warszawa, 29 września – 1 października 2011, MSZ, KSAP, Warszawa;

- Konferencja „Polak najbardziej inwigilowanym obywatelem Europy?”, Warszawa, 21 maja 2011 r., Naczelna Rada Adwokacka oraz Komisja Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, Pałac Staszica, ul. Nowy Świat 72, Warszawa;
- Konferencja ogólnopolska „Studenckie koła naukowe”, Toruń, 16 maja 2011, UMK;
- Konferencja ogólnopolska „E- Marketing a dane osobowe po nowelizacji – bezpieczeństwo, prywatność i ochrona w sieci”, Warszawa, 12 kwietnia 2011 r., Fundacja Wirtualna Kultura, Hotel „Parkowa”, Warszawa;
- Konferencja międzynarodowa „Skuteczne prawo do obrony w sprawach karnych”, Warszawa, 4 kwietnia 2011 r., WPiA UW, Collegium Iuridicum II, ul. Lipowa 4, Warszawa;
- Ogólnopolska konferencja naukowa „Przestępstwa rzadko podejmowane przez organy ścigania - aspekty kryminalistyczne, materialno-prawne i procesowe” Rzeszów, 9 - 11 maja 2011 r.;
- Debata oksfordzka „Bitwa o Warszawę” Warszawa, 27 kwietnia 2012 r, UKSW;
- Konferencja Naukowa „Mediacje jako alternatywna metoda rozwiązywania sporów” Warszawa, 20 marca 2012 r., WNHiS UKSW;
- Ogólnopolska konferencja naukowa współorganizowana z Uniwersytetem Warszawskim i Szkołą Główną Handlową „Prekariat - analiza zjawiska”, Warszawa, 25 kwietnia 2012r., Pałac Kazimierzowski UW ;
- Konferencja Naukowa „W 30-lecie encykliki Jana Pawła II Laborem exercens”, Warszawa, 9 maja 2011 r., UKSW;
- III ogólnopolski Zjazd kół naukowych Prawa Konstytucyjnego „Konstytucja i gwarancja jej ochrony” Warszawa, 6-7 maja 2011 r. UKSW;
- Konferencja „System prawny Estonii”, Hiszpania, Uniwersytet Santiago de Compostela;
 - Konferencja „Prawo i...”, Warszawa, grudzień 2011, UW (wygłoszony referat przez członka koła WPiA, UKSW „*Sprawiedliwość alienująca Gunthera Teubnera a literatura Alberta Camus*”);
- XX zjazd katedr Teorii i Filozofii Prawa, Łódź , wrzesień 2012 r. Uniwersytet Łódzki (wygłoszony referat przez członka koła WPiA, UKSW „*Constitutional Theory w przemian a integracja teorii prawa z dogmatyką prawa konstytucyjnego*”);
- IV zjazd kół naukowych Prawa Konstytucyjnego - „XV lat funkcjonowania Konstytucji RP”, Kraków, kwiecień 2012 r. UJ (wygłoszony referat przez członka koła WPiA, UKSW „*Legitymizacja sądownictwa konstytucyjnego w Konstytucji RP*”);

- Obóz naukowy na Helu pt. „Wykorzystanie potencjału suburbiów dla zaspokojenia potrzeb edukacyjnych, rehabilitacyjnych i rekreacyjnych mieszkańców aglomeracji miejskich” Hel, 24 - 30 września 2011 r.;
- Konferencja „Zatoka korzyści Gdynia - Hel” Hel, 29 Września 2011 r. Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego;
- Obóz naukowy, Hel, 13 sierpnia 2012 r. - 24 sierpnia 2012 r.;
- Konferencja „Dostęp do informacji przestrzennej Informacja Turystyczna o gminach nadmorskich i obszarach morskich RP”, Hel, 22 - 23 sierpnia 2012 r.;
- III Konferencja naukowa „Bezpieczeństwo w internecie” Warszawa, 8 – 9 czerwca 2011 r.;
- II Konferencja naukowa „Bezpieczeństwo w internecie” pod Honorowym patronatem Ministra Sprawiedliwości i Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Warszawa, 8 czerwca 2010 r. - Auditorium Maximum UKSW;
- Szkolenie „Profilowanie kryminalne nieznanymi sprawców przestępstw”, Warszawa, 19 kwietnia 2011 r.;
- VIII Bielańskie Kolokwium Karnistyczne, Warszawa, 18 maja 2011 r.;
- Konferencja naukowa „Wpływ opinii publicznej na politykę karną państwa”, Warszawa 14 kwietnia 2011 r., WNHiS;

Podsumowując, należy ocenić infrastrukturę dydaktyczną i naukową Wydziału pozytywnie jako infrastrukturę tworzącą dobre warunki do właściwego prowadzenia procesu dydaktycznego na kierunku „prawo“ oraz sprzyjającą badaniom naukowym prowadzonym przez pracowników Wydziału.

- ocena spójności planowanego rozwoju ocenianego kierunku z rozwojem infrastruktury, w której prowadzone jest kształcenia na tym kierunku. Ocena polityki finansowej uczelni i jednostki w tym zakresie (planowane nakłady na utrzymanie i doskonalenie infrastruktury).

Wydział należy do młodych uniwersyteckich wydziałów prawa i wymaga jeszcze odpowiedniego rozwoju, a także okrzepnięcia wysoko kwalifikowanej kadry akademickiej. Istotny jest zwłaszcza rozwój badań prowadzonych przez przedstawicieli kadry akademickiej bez stopnia doktora oraz ze stopniem naukowym doktora. Władze Uczelni zabezpieczyły środki finansowe w celu opracowania projektu budowlanego i realizacji budowy nowoczesnego obiektu dla prowadzonych przez Wydział Prawa i Administracji kierunków

studiów. Uchwałą Nr 7/2012 Senat Uniwersytetu 26 stycznia 2012 roku wyraził zgodę na podjęcie realizacji zadań inwestycyjnych na lata 2012 – 2020 dotyczących m.in. budowy budynku Wydziału Prawa i Administracji przewidując koszt całkowity 45 ml złotych, jednocześnie występując do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o wprowadzenie do projektu budżetu państwa na rok 2013 i następne lata. Opracowano program funkcjonalno – użytkowy tego nowego obiektu pięcio kondygnacyjnego o powierzchni 9132,36 m², w której przewidziana jest aula o układzie amfiteatralnym dla 300 osób z dostępem z dwóch pięter (3 i 4 piętra). Przewidziana jest również budowa nowoczesnej Biblioteki Wydziałowej o powierzchni 630 m² i rozwój infrastruktury teleinformatycznej. Zwraca się uwagę w polityce finansowej na wzrost aktywności w pozyskiwaniu finansów dla procesu kształcenia i badań naukowych poprzez uzyskiwanie grantów badawczych, świadczenie komercyjnych usług edukacyjnych, itp. Realizacja inwestycji budynku Wydziału w sposób zasadniczy przyczyni się do udoskonalenia procesu kształcenia i wpłynie pozytywnie na aspekty ekonomiczno – finansowe funkcjonowanie Uczelni oraz zapewni komfort przy realizacji celów dydaktycznych umożliwiając wykorzystanie nowoczesnych narzędzi wspierających proces edukacyjny.

- ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Obiekty dydaktyczne nr 17 i 21 - Auditorium Maximum dostępne są dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich. Przed wejściem głównym znajduje się pochylnia stała umożliwiająca wjazd wózkiem. W budynku 21 - Auditorium Maximum są windy osobowe przystosowane do transportu osób niepełnosprawnych. Wymiary drzwi wejściowych umożliwiają swobodny przejazd wózkiem inwalidzkim. Na wszystkich kondygnacjach sanitariaty dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. W wyposażeniu toalet zastosowano urządzenia sanitarne (miska ustępowa, umywalka) o gabarytach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych oraz uchwyty i podpory montowane w ścianach, lustra uchylne. Wskazać także należy, iż w dziekanacie WPiA w budynku 17 stosowana jest procedura reagowania na potrzeby zgłaszane przez osoby niepełnosprawne. Dodatkowo, na parterze pozostawiono salę ćwiczeniową i dokonywane są zmiany sal w planach zajęć, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym udział w zajęciach na parterze budynku. W aktualnej sytuacji stanu budynków użytkowanych przez Wydział należy zatem podkreślić, że zostały podjęte skuteczne działania dostosowujące stan infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych. Pełne dostosowanie będzie jednak możliwe dopiero wraz z rozpoczęciem użytkowania nowego budynku Wydziału, zaprojektowanego od podstaw z

uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych. W obecnym stanie części budynków i lokali użytkowanych przez Wydział pełne zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych natrafia na ograniczenia wynikające z tego, iż w momencie projektowania tych budynków potrzeby osób niepełnosprawnych nie stanowiły kryterium dopuszczenia budynku do użytkowania. I tak osoby niepełnosprawne wszelkie sprawy studenckie mogą rozwiązać korzystając z systemu informatycznego lub poprosić o kontakt z pracownikiem dziekanatu na parterze budynku, nie docierając do Dziekanatu ulokowanego na I piętrze budynku.

Wprowadzone zostały ułatwienia dla matek z małymi dziećmi. Można stwierdzić, iż obiekt przyjazny jest również matkom z małymi dziećmi. Budynek Auditorium Maximum posiada osobny pokój dla matki z dzieckiem a sanitariaty wyposażone są w przewijaki dla niemowląt.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego 5

Aktualna infrastruktura dydaktyczna i naukowa, która dysponuje Wydział w pełni umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych, a związane jest to przede wszystkim ze sprawnością organizacyjną i logistyczną pracowników administracji Uczelni i Wydziału oraz kierownictwa Wydziału. Biblioteka Wydziału jest dobrze wyposażona (szczególnie w ofertę czasopiśmiennictwa, korespondującego z profilem kształcenia) i należycie zorganizowana. Obiekty Wydziału są dostosowane w sposób wystarczający i możliwy do wykonania (w istniejącym kształcie tych obiektów) zarówno do osób niepełnosprawnych, jak i matek z małymi dziećmi. W planach inwestycyjnych UKSW jest budowa nowoczesnych obiektów dla Wydziału Prawa i Administracji, w pełni funkcjonalnych wobec potrzeb wszystkich grup studentów, kadry akademickiej i obsługi administracyjno-technicznej procesu kształcenia.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów **- ocena wpływu prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny,**

Prowadzone badania naukowe osadzone w obszarze nauk społeczno – prawnych mają niezaprzeczalny wpływ na jakość realizowanego procesu dydaktycznego i aktywizację naukową studentów. Na Wydziale prowadzone są badania naukowe z zakresu tematyki związanej z poszczególnymi Katedrami; każda Katedra posiada swój plan działalności

naukowo – badawczej.

Pracownicy Wydziału aktywnie uczestniczą w prowadzeniu badań naukowych. Dużym zainteresowaniem cieszyły się badania własne i statutowe, a obecnie badania służące rozwojowi młodych naukowców i projekty mające na celu utrzymanie potencjału badawczego. W latach 2007 – 2012 zrealizowano 251 projektów w ramach finansowania z powyższych źródeł, na ogólną kwotę 550.203 zł. Kolejne wnioski (32 projekty) złożone zostały do Biura Badań Naukowych UKSW na 2013 r.

Ponadto Pracownicy Wydziału prowadzili i prowadzą badania naukowe w ramach grantów: promotorskich 2 osoby (zakończone); habilitacyjnych 1 osoba (zakończone); projekty realizowane przez NCN 4 projekty „Radiokontrwywiad organów ochrony państwa (1944-1990) w systemie bezpieczeństwa Polski Ludowej”. (kwota: 17.250 zł) – projekt na lata 2010-2012; „Zasada wykonywania zobowiązań w dobrej wierze w prawie międzynarodowym. Wstęp do teorii zobowiązań międzynarodowych.” (kwota: 192.075 zł) – projekt N N110 165540 na lata 2011-2014; „Fenomenologia regionalnej integracji państw. Studium prawa międzynarodowego.” (kwota: 191,250 zł) – projekt N N110 165340 na lata 2011-2014; „Urząd w starożytnym Rzymie okresu republiki i pryncypatu.” (kwota: 118 750 zł) – projekt N N110 009038 na lata 2010-2013] na łączną kwotę 646.645 zł. Ponadto złożony został wniosek w ramach projektu badawczego NCBiR nr 3/2012 w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa – „Model regulacji jawności i jej ograniczeń w demokratycznym państwie prawnym”. Oprócz tego wystąpiono o 10 grantów (promotorskich, projektów własnych do MNiSW oraz projektów do NCN w ramach projektów „Opus” oraz „Sonata”), które nie zostały przyznane.

Znaczący wpływ na realizację procesu dydaktycznego mają badania prowadzone razem ze studentami, dotyczące zagadnień również związanych z tematyką poszczególnych Katedr i Kół naukowych oraz organizacja bądź udział w Konferencjach i Sympojach.

Zarządzeniem Rektora nr 63/2012 został wprowadzony system koordynacji działalności naukowo – badawczej, zadaniem jednostki centralnej jest stymulowanie działalności naukowej na wydziałach, dostarczanie im informacji o dostępnych projektach badawczych i dotyczących współpracy międzynarodowej oraz zapewnienie pomocy i obsługi technicznej w zakresie przygotowywania wniosków w systemie projektów badawczych i dotyczących współpracy międzynarodowej. Do zakresy kompetencji jednostki wydziałowej należy stymulowanie, organizowanie i wspieranie działalności naukowo – badawczej i współpracy międzynarodowej.

Wydział otrzymał przyznaną dotację Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na utrzymanie potencjału badawczego jednostki naukowej w 2011 w wysokości 62 700 złotych

oraz dodatkową w listopadzie 2011 dotację w wysokości 44 312 złotych natomiast w 2012 roku 141 060 złotych.

Ze środków własnych Wydział Prawa i Administracji w budżecie na dodatki naukowe za działalność naukową wyasygnował na rok akademicki 2010/2011 – 779 736,64 złotych, 2011/2012 – 764 557,33 złotych natomiast na wydatki organizacyjne w tym: organizacja konferencji, sympozjów, zjazdów w roku akademickim 2010/2011 – 80 000, 2011/2012 – 100 000; działalność studencka (warsztaty integracyjne, konkursy, koła naukowe, inne) 2010/2011 – 45 000, 2011/2012 – 80 000; usługi wydawnicze (materiały szkoleniowe, dofinansowanie i wydawanie publikacji – 2010/2011 – 100 000, 2011/2012 – 100 000; kształcenie kadr (udział pracowników w konferencjach, sympozjach, szkoleniach) 2010/2011 – 70 000, 2011/2012 – 100 000; składki na rzecz organizacji 2010/2011 – 10 000, 2011/2012 – 10 000; zakup książek do biblioteki wydziałowej 2010/2011 – 200 000, 2011/2012 – 200 000. Razem środków własnych Wydział przeznaczył na działalność naukową w roku 2010/2011 – 1 284 736,64, 2011/2012 – 1354 557,33.

Środki własne Wydziału zarezerwowano w budżecie na działalność naukową na rok akademicki 2012/2013 na poziomie roku 2011/2012.

Działalność naukową Wydziału obrazuje aktywna działalność badań naukowych i prac rozwojowych służąca rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich a nadto badania w ramach grantów promotorskich, projektów i grantów habilitacyjnych, projekty badawcze realizowane przez Narodowe Centrum Nauki oraz projekty badawcze odzwierciedlające realizowane specjalizacje Wydziału w tym badania europejskie, badania w sferze prawa konstytucyjnego, szeroko rozumianego prawa administracyjnego, prawa pracy, prawa cywilnego, prawa karnego, wyznaniowego i konkordatowego, w sferze prawa dyplomatycznego, informatycznego, rodzinnego, w dziedzinie prawa europejskiego i międzynarodowego, ochrony praw człowieka i prawa międzynarodowego i humanitarnego. W ramach realizacji badań naukowych organizowane są od wielu lat cykliczne konferencje zwane Bielańskie Kolokwia Karnistyczne, Warszawsko – Toruńskie Kolokwia Naukowe Praw Człowieka i Międzynarodowego Prawa Humanitarnego, w 2010 roku zorganizowano 9 konferencji w tym 1 międzynarodowa, w 2011 roku – 10 konferencji, w pierwszym półroczu 2012 roku 5 konferencji. W 2010 roku pracownicy Wydziału opublikowali 254 prace naukowe w tym 50 monografii, w 2011 roku – 235 prac naukowych w tym 45 monografii, w pierwszym półroczu 2012 roku 77 prac naukowych w tym 20 monografii. Wydział wydaje 3 czasopisma naukowe w których publikowane są wyniki badań: Kwartalnik Prawa Publicznego (ISSN-1642-9591); Zeszyty Prawnicze (ISSN-1643-8183); Polish Review of International and European Law.

Oprócz dużych projektów badawczych, pracownicy Wydziału realizują badania indywidualne, które prezentują w bardzo licznych publikacjach oraz na konferencjach naukowych.

Studenci uczestniczą pośrednio w tym procesie poprzez udział w konferencjach naukowych, często również wygłaszając referaty. W tym zakresie zwrócić uwagę należy na zorganizowany przez Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego III Ogólnopolski Zjazd Kół Naukowych Prawa Konstytucyjnego, który odbył się na UKSW w maju 2011 r. Koło Prawa Administracyjnego organizuje natomiast cyklicznie spotkania pt. „Moja przyszła praca w administracji”. Od 2011 r. Katedra Prawa Gospodarczego Prywatnego WPiA UKSW wspólnie z wydawnictwem C. H. Beck organizuje konkurs na głosę z zakresu prawa handlowego, przy czym rozstrzygnięcie konkursu ma każdorazowo formę sesji naukowej, zaś nagrodzone głosy publikowane są w wydawnictwie C. H. Beck. W zakresie badań prowadzonych przez studentów można także wymienić osiągnięte przez nich sukcesy indywidualne: zwycięzcą ósmej edycji Ogólnopolskiego Konkursu na Najlepszą Pracę Magisterską z Dziedziny Prawa Europejskiego „Luminarz” w 2010 r. został absolwent Wydziału za pracę „Opodatkowanie dywidendy w prawie UE i prawie polskim”. W Ogólnopolskiej Olimpiadzie Historyczno-Prawnej im. Michała Sczanieckiego I miejsce zajęło 2 studentów Wydziału. Ponadto studenci WPiA wielokrotnie uczestniczyli w konkursach dotyczących prawa międzynarodowego osiągając wysokie miejsca, m.in.: w Brazylii na konkursie WTO (2008 r.); udział w Foreign Direct Investment Moot Court Competition we Frankfurcie i Bostonie; międzynarodowy finał konkursu Jessup w Waszyngtonie (2008 r., 2010 r., 2011 r.) – opiekunami byli pracownicy naukowcy z Katedry Prawa Międzynarodowego i Europejskiego.

Plany badawcze Katedr są regularnie umieszczane na stronie internetowej Wydziału w zakładkach dotyczących poszczególnych jednostek. Ponadto dział promocji Wydziału opracował informator naukowy, w którym każda z Katedr umieściła dane dotyczące specjalności badawczych prowadzone przez ich pracowników oraz ogólnej specjalności Katedr.

Finansowe wsparcie badań naukowych prowadzonych przez pracowników Wydziału polega na rozdzielaniu dotacji przeznaczonych na działalność statutową, zarówno służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, jak i projekty mające na celu utrzymanie potencjału badawczego. Na Wydziale przyznawane są dodatki naukowe dla pracowników wyróżniających się w zakresie prowadzonych badań, którzy uzyskali przewidzianą w przedmiotowej uchwale stosowną ilość punktów oraz ocenę pozytywną pracownika.

Na Wydziale przyjęte zostały Uchwały Rady Wydziału dotyczące: zasad przyznawania dodatków ze środków Wydziału za działalność naukową nr 189/2010/2011, w której przypisano poszczególne wagi przejawom określonej aktywności naukowej; w sprawie

powołania Komisji ds. Oceny Pracowników Naukowo – Dydaktycznych nr 4/2012/2013; w sprawie powołania Komisji ds. Badań Naukowych i ich Finansowania nr 5/2012/2013 do której zadań należy przydzielanie i rozliczanie dotacji na powyższą działalność.

Z oświadczenia Prorektora ds. Nauki i Rozwoju wynika, iż w planach Władz Uniwersytetu jest stworzenie Funduszu Nauki i Rozwoju, którego celem będzie w szczególności:

wspieranie badań naukowych, również prowadzonych w zakresie przygotowywania rozpraw doktorskich i habilitacyjnych; finansowanie przygotowywania rozpraw doktorskich i habilitacyjnych wpisujących się w strategię rozwoju naukowego UKSW; finansowanie konferencji naukowych; finansowanie wyróżniających się publikacji naukowych.

Przyjęte procedury służą rozwojowi prowadzonych badań naukowych wywierając wpływ na treści kształcenia oraz jego efekty.

- ocena wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny

Wydział w ramach prowadzonych badań współpracuje ze wszystkimi Wydziałami w Polsce z administracją publiczną szczebla centralnego (m.in. Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Trybunałem Konstytucyjnym, Sądem Najwyższym Naczelny Sąd Administracyjny, Kancelariami Adwokackim itp. Prokuraturą oraz z Uczelniami Zagranicznymi z którymi zostały podpisane umowy o współpracy). Współpraca ta ma niewątpliwy wpływ na efekty osiąganych badań, przygotowywane publikacje i zmiany w treściach kształcenia.

Na uwagę zwraca szeroki zakres międzynarodowej wymiany pracowników, umożliwiającą rozszerzanie kontaktów międzynarodowych, a tym samym rozszerzanie perspektywy badawczej.

Władze Wydziału współpracują z instytucjami w których studenci odbywają praktyki zawodowe. Współpraca ta przekłada się na jakość prowadzonej praktyki, jak również realizowanych metod w których zatrudniani są praktycy z zakresu prawa i administracji.

- w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić ewentualną zmianę stopnia oddziaływania prowadzonych badań naukowych na proces rozwoju kierunku.

Nie dotyczy.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego 6

Pracownicy wydziału prowadzą wielokierunkowe badania zespołowe i indywidualne, których wyniki prezentowane są w licznych publikacjach naukowych, wchodzących często do kanonu lektur obowiązkowych na określonych specjalnościach. Do sukcesów badawczych przyczynia się szeroka współpraca z licznymi ośrodkami naukowymi w kraju jak i za granicą.

Uczelnia podjęła działanie, dotyczące procedur, które motywują do rozwoju prowadzonych badań naukowych wywierając wpływ na treści kształcenia oraz jego efekty.

Wydział współpracuje z instytucjami otoczenia społeczno – administracyjno - gospodarczego, organów stanowienia i stosowania prawa w zakresie doskonalenia praktycznego przygotowania studentów do zwołu.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1). Ocena czy zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Ocena czy nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Ocena zasad ustalania wielkości rekrutacji (uwzględnienie związku liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia).

Ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu kształcenia).

Zasady rekrutacji na kierunek „prawo” reguluje uchwała Senatu nr 42 z dnia 27 maja 2010 r. Zasady przyjmowania laureatów i finalistów olimpiad określa uchwała Senatu nr 50 z dnia 28 kwietnia 2011 r., zmieniająca uchwałę nr 23 z dnia 24 kwietnia 2008 r. Podczas naboru na rok akad. 2011/2012 po raz ostatni miała zastosowanie uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UKSW nr 58 z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie szczegółowych zasad przyjęć oraz limitów przyjęć na studia równoległe na kierunki „prawo”, „administracja” oraz „stosunki międzynarodowe”. Warunki dopuszczenia do postępowania kwalifikacyjnego odpowiadają wymogom ustawowym.

Postępowanie kwalifikacyjne na studia stacjonarne ma charakter konkursowy. W przypadku kandydatów, którzy zdali egzamin maturalny lub egzamin dojrzałości w Rzeczypospolitej Polskiej, pod uwagę brane są wyniki egzaminu maturalnego z następujących przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, przedmiot do wyboru (z zestawu: historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, matematyka), z zastosowaniem odpowiednich przeliczników. Szczegółowo uregulowano również zasady przyjmowania dwóch pozostałych grup kandydatów. Kolejność przyjmowania kandydatów w ramach limitu miejsc ustalonego dla ocenianego kierunku określa lista rankingowa, sporządzona według liczby punktów uzyskanych w toku postępowania kwalifikacyjnego. Podczas naboru na rok akad. 2011/2012 na kierunek „prawo” zarejestrowało się i wniosło opłatę rekrutacyjną 2169 osób. Na studia zakwalifikowano 257 osób, zaś na listę rezerwową wpisano 543 osoby. Ostatecznie postępowanie rekrutacyjne zakończyło się pozytywnie dla 272 osób (przy limicie 250 miejsc). Przy tak dużej liczbie kandydatów istnieje zatem możliwość doboru kandydatów

posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne dla zrealizowania założonych efektów kształcenia na kierunku „prawo”.

Rekrutacja na studia niestacjonarne nie ma charakteru konkursowego. Podstawę przyjęcia stanowi – po dokonaniu rejestracji w systemie IRK – złożenie wymaganych dokumentów w wyznaczonym terminie, do momentu wyczerpania limitu miejsc. Na rok akad. 2011/2012 zarejestrowało się 406 osób, które uiściły opłatę rekrutacyjną. Ostatecznie przyjęto 233 osoby. Studia niestacjonarne są prowadzone również jako studia równoległe (tzw. kolejny kierunek studiów); w tym przypadku o przyjęciu decydowała kolejność zgłoszenia.

W opinii studentów zasady rekrutacji są przejrzyste i zrozumiałe. Kandydaci na studia przed przystąpieniem do postępowania kwalifikacyjnego mogą z odpowiednim wyprzedzeniem zapoznać się z zasadami rekrutacji oraz sposobem sporządzania listy rankingowej kandydatów. Zasady regulacji nie zawierają rozwiązań dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

Nakład pracy i czasu niezbędnego do uzyskania założonych celów i efektów kształcenia wynika z liczby godzin przeznaczonych na opanowanie wiedzy i zaliczenie poszczególnych zajęć dydaktycznych/modułów. Sposób wyliczenia nakładu pracy w postaci punktów ECTS nie budzi zastrzeżeń (szersze omówienie systemu ECTS w związku z nakładem pracy studenta ma miejsce w p. 3.1 niniejszego Raportu).

Podsumowując: zasady rekrutacji na studia stacjonarne umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do zrealizowania założonych efektów kształcenia. Możliwości doboru odpowiednich kandydatów na studia niestacjonarne są znacznie bardziej ograniczone z uwagi na przyjmowanie kandydatów według kolejności zgłoszeń. Zasady rekrutacji nie zawierają rozwiązań dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Wielkość naboru zarówno na studia stacjonarne, jak też niestacjonarne uwzględnia możliwości wynikające z potencjału dydaktycznego jednostki oraz wymogi dotyczące zapewnienia odpowiedniej jakości procesu kształcenia. Nakład pracy i czasu niezbędnego do uzyskania założonych celów i efektów kształcenia, wyliczony w postaci liczby godzin przeznaczonych na opanowanie poszczególnych modułów, semestrów i lat studiów oraz odpowiadającej im liczby punktów ECTS – nie budzi zastrzeżeń.

2). Ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces studiowania, zapewniając odpowiednią przejrzystość kryteriów oceny. Przesłanki oceny postępów studentów są z reguły odpowiednio wystandaryzowane (szerzej o mechanizmie szczegółowej oceny i weryfikacji osiągnięć studentów na poszczególnych etapach kształcenia: p. 2.3).

W opinii studentów system oceny osiągnięć studentów (w tym zwłaszcza system weryfikacji wiedzy nabywanej w toku kształcenia) jest skonstruowany i działa poprawnie. Wymagania egzaminacyjne są z reguły określone przez nauczycieli akademickich z momentem rozpoczęcia zajęć dydaktycznych, zaś pytania egzaminacyjne mieszczą się w zakresie wymagań egzaminacyjnych. Studenci znają zakres materiału do opanowania, korzystają także z sylabusów/kart przedmiotu, zawierających zarówno informacje o treściach programowych i zakresie wymagań zaliczeniowych/egzaminacyjnych, jak też o zalecanej literaturze podstawowej i uzupełniającej. Każdy zainteresowany student może łatwo sięgnąć do informacji zawartych w sylabusach, poznać program zajęć i sposób weryfikacji wiedzy. Na spotkaniu z Zespołem oceniającym studenci podkreślali, że na kierunku „prawo” występuje zjawisko dużego odsiewu studentów w trakcie pierwszego roku studiów. Wyrazili opinię, że przyczyną tak dużego odsiewu jest konfrontacja oczekiwań studentów z rzeczywistym kształtem i treściami programowymi studiów prawniczych. Wielu studentów dopiero w trakcie pierwszego roku studiów uświadamia sobie, że prawo nie jest pożądanym przez nich kierunkiem studiów i dlatego nie chcą kontynuować nauki na kierunku, którego

studiowanie nie przynosi im satysfakcji. Rezygnacja następuje często jeszcze przed rozpoczęciem pierwszej sesji egzaminacyjnej.

Podsumowując: system oceny osiągnięć studentów należy ocenić generalnie jako odpowiednio przejrzyste skonstruowany i funkcjonujący, zapewniający zwłaszcza obiektywną weryfikację postępów studentów w nabywaniu wiedzy objętej programem studiów prawniczych.

3). Ocena możliwości mobilności studentów stworzonych poprzez strukturę i organizację programu ocenianego kierunku. Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, i ułatwiania studentom wykorzystania możliwości stwarzanych przez ten system zarówno w kraju jak i za granicą. Ocena wpływu współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (wymiana studentów, udział studentów w badaniach realizowanych w ramach tej współpracy).

Działania wspierające mobilność studentów są skoncentrowane w ocenianej jednostce przede wszystkim na wspieraniu międzyuniwersyteckiej wymiany studentów w ramach programu MOST. Z programu tego w roku akad. 2010/2011 31 studentów studiowało na innych uczelniach krajowych, zaś WPiA przyjął 46 studentów z innych uczelni krajowych. W roku akademickim 2011/2012 relacja ta wynosiła jak 14 do 49. W bieżącym roku akad. w semestrze zimowym 14 studentów zakwalifikowało się do studiowania na innych uczelniach krajowych, natomiast Władze UKSW otrzymały informację o zakwalifikowaniu 30 studentów z innych uczelni do studiowania prawa na WPiA UKSW.

Studenci mają możliwość korzystania z programu Erasmus i studiowania na uczelniach zagranicznych, jednakże nie ma dużego zainteresowania tą formą wymiany zagranicznej wśród studentów UKSW. Jest to spowodowane, w opinii studentów, specyfiką studiów prawniczych, które w przeważającej mierze są studiami skoncentrowanymi na prawie krajowym. Ponadto do wyjazdów w ramach programu Erasmus należy z reguły dopłacić znaczącą kwotę pieniężną. Istotne znaczenie ma także świadomość, że po powrocie ze stypendium należy zaliczyć znaczną część przedmiotów związanych z polskim systemem prawnym, co dla wielu studentów jest znacznym utrudnieniem. Studenci zwracali także uwagę na fakt, że specyfika studiów prawniczych i konkurencyjność na rynku pracy wymagają dobrego opanowania przedmiotów dogmatycznoprawnych dotyczących poszczególnych gałęzi polskiego prawa obowiązującego, a także odbycia jak największej liczby praktyk (także w ramach wolontariatu), dających doświadczenie praktyczne oraz zwiększających konkurencyjność absolwenta studiów prawniczych na krajowym rynku pracy. Perfekcyjne opanowanie języka obcego i poznanie innych porządków prawnych nie jest dla polskich studentów prawą sprawą priorytetową, ponieważ nie zwiększa to istotnie ich szans na otrzymanie atrakcyjnych ofert pracy w polskim wymiarze sprawiedliwości.

Studenci mogą bez trudności zapoznać się z programem studiów, treściami programowymi w ramach poszczególnych modułów oraz przepisaną im punktacją ECTS (szerzej: p. 3.1). Sylabusy/karty przedmiotu są udostępniane przez wykładowców z reguły na pierwszych zajęciach, a ponadto znajdują się na stronie internetowej Uczelni. Łatwość dotarcia do kart przedmiotu potwierdzają opinie wyrażone przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym.

Podsumowując: generalna ocena mobilności studentów prawa UKSW (w tym zwłaszcza mobilności studentów stacjonarnych) jest pozytywna. Spora część studentów korzysta z możliwości studiowania w systemie MOST. Wydział jest też atrakcyjny dla studentów z innych uczelni krajowych, o czym świadczą statystyki wymiany w ramach programu MOST. Gorzej należy ocenić mobilność studentów prawa w ramach programów wymiany zagranicznej; jedną z przyczyn niskiej mobilności jest najprawdopodobniej rygorystyczna praktyka zaliczania osiągnięć studentów uzyskanych za granicą oraz konieczność zaliczenia dużego (nadmiernego?) bagażu zajęć obowiązkowych dotyczących polskiego prawa

obowiązującego. Celowe wydaje się w związku z tym dokonanie oceny funkcjonujących na Wydziale rozwiązań w zakresie zagranicznej wymiany studentów z punktu widzenia ułatwień/utrudnień w korzystaniu przez studentów UKSW z programów finansowania studiów na uczelniach zagranicznych.

4). Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomaganie studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość.

Studenci mogą kontaktować się z wykładowcami zarówno tradycyjnie (w trakcie godzin konsultacyjnych odbywanych na Wydziale), jak też za pomocą poczty elektronicznej. W opinii studentów kontakt z poszczególnymi nauczycielami akademickimi nie sprawia kłopotów. Nauczyciele są skory do pomocy i chętnie udzielają rad oraz wskazówek związanych z procesem kształcenia. Studenci bardzo pozytywnie wypowiadali się o praktyce włączania praktyków prawa do prowadzenia niektórych zajęć, ponieważ dorobek naukowy i doświadczenie praktyczne takich wykładowców powodują inny odbiór tradycyjnej, dogmatycznoprawnej problematyki studiów prawnych. Przykładem mogą tu być zajęcia prowadzone przez prof. Irenę Lipowicz – Rzecznika Praw Obywatelskich. Wydział nie korzysta do tej pory z możliwości studiowania z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość, jednakże w opinii studentów nie jest to konieczne, aby kontakt z nauczycielem akademickim był odpowiednio efektywny i atrakcyjny.

Ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się. Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia; Ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności.

Analiza kart przedmiotu/sylabusów na ocenianym kierunku pozwala na sformułowanie wniosku, że zawarte w nich informacje dotyczące treści programowych są kompletne i przydatne dla studentów w procesie studiowania. Studenci nie mają trudności w sięgnięciu do sylabusów i zapoznaniu się z treściami programowymi. Często przychodzą na zajęcia z wydrukowanymi planami poszczególnych zajęć, chętnie korzystają z zalecanej literatury podstawowej. W opinii studentów przygotowanie się do zaliczenia/egzaminu na podstawie notatek z wykładu oraz zalecanej literatury podstawowej pozwala na pozytywne zaliczenie przedmiotu oraz osiągnięcie efektów kształcenia zakładanych w ramach poszczególnych modułów.

Ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia oraz ich skuteczności.

Mechanizmy motywujące studentów do skutecznego i pełniejszego osiągnięcia założonych efektów kształcenia funkcjonują – w opinii studentów – należycie. W opinii studentów od niedawna bierze się pod uwagę przy ocenie osiągnięć studentów ich działalność w kołach naukowych (w tym przy uzyskiwaniu stypendiów naukowych Rektora). Właściwą motywację do studiowania stwarzają również sami nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia dydaktyczne, ponieważ dokonują sprawiedliwej oceny postępów studentów i premiują studentów dobrych oraz aktywnych. Premiowanie dotyczy zapoznawania się z literaturą uzupełniającą, dodatkową aktywnością na zajęciach (przygotowywaniem nieobowiązkowych prac kontrolnych, referatów, wystąpień dyskusyjnych etc.).

Ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów.

Uczelnia oferuje studentom wszystkie formy pomocy wskazane w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym. Skład komisji stypendialnych stanowią w większości studenci Wydziału. Zasady przyznawania stypendiów Rektora są zgodne z kryteriami określonym w

Regulaminie przyznawania stypendiów; w określaniu tych kryteriów brali udział przedstawiciele samorządu studenckiego.

Kryteria przyznawania pomocy materialnej są znane studentom. Na stronie internetowej Uczelni studenci mają dostęp do odpowiednich formularzy podań, których wypełnienie i złożenie w odpowiednim terminie jest niezbędne podczas ubiegania się o przyznanie pomocy materialnej.

Uczelnia nie posiada własnego domu studenckiego, jednak zapewnia studentom możliwość zakwaterowania w domu studenckim należącym do innej uczelni.

Do dyspozycji studentów jest wydziałowa i uczelniana biblioteka. Godziny pracy biblioteki zostały dostosowane do potrzeb studentów. Księgozbiór zawiera pozycje zalecane studentom. W opinii studentów liczba niektórych pozycji (zwłaszcza zalecanych jako pozycje podstawowe) jest zbyt mała, co powoduje trudności w rzeczywistych możliwościach dotarcia do niektórych książek.

Studenci mają możliwość wyboru grupy seminaryjnej i promotora pracy magisterskiej. W przypadku przekroczenia limitu miejsc na poszczególne seminaria o zaliczeniu do grupy seminaryjnej decydują postępy w nauce (dotychczasowa średnia ze studiów lub ocena egzaminacyjna z przedmiotu wiodącego dla danego seminarium). Grupy seminaryjne liczą nie więcej niż 15 studentów. Studenci mają możliwość wyboru tematu pracy magisterskiej spośród listy tematów przedstawionych przez promotora, bądź wysunięcia własnej propozycji tematu i przedyskutowania jej z promotorem.

Bardzo pozytywnie studenci wyrażali się o obsłudze administracyjnej w poszczególnych dziekanatach. Sprawy zgłaszane przez studentów są załatwiane – w opinii studentów – bez nieuzasadnionej zwłoki, pracownicy dziekanatu są życzliwi i kompetentni, przy czym można się z nimi kontaktować zarówno bezpośrednio w dziekanacie, jak też telefonicznie. Na uwagę zasługuje również częstotliwość aktualizowania wszelkich informacji i danych ważnych dla studentów. Każda zmiana w planie studiów, odwołanie zajęć, warsztaty i inne wydarzenia są przedmiotem niezwłocznej informacji podawanej studentom na stronie internetowej Uczelni, dzięki czemu mogą oni szybko reagować na zmienioną sytuację.

Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów.

Studenci mają możliwość wyboru koła naukowego zgodnie z zainteresowaniami oraz aktywnej działalności w studenckim ruchu naukowym na Wydziale i w Uczelni. Mogą także angażować się w działalność innych stowarzyszeń i organizacji społecznych działających w Uczelni. Samorząd studencki i koła naukowe organizują wyjścia do sądu, pokazy filmowe, wyjazdy na spotkania, sesje naukowe oraz seminaria; wszystkie te imprezy studenckie są wspierane przez Władze Wydziału zarówno merytorycznie, jak też finansowo. Uruchomiona została również studencka poradnia prawna (w październiku 2012 r.). Uczelnia i Wydział umożliwiają studentom uczestnictwo w warsztatach związanych z doradztwem zawodowym, odbywaniem rozmów kwalifikacyjnych, uczestnictwem w postępowaniach konkursowych. Część z tych warsztatów odbywa się w ramach zajęć, inne są organizowane jako dodatkowe, nieodpłatne szkolenia zawodowe. Biuro Karier działa sprawnie, oferując staże i praktyki zawodowe oraz uczestnicząc w nawiązaniu kontaktu między studentami ostatnich lat i absolwentami Wydziału a pracodawcami na lokalnym rynku pracy. We wrześniu br. liczba takich ofert dla studentów prawa wynosiła około 40.

Przedstawiciele studentów uczestniczą w pracach organów kolegialnych Uczelni i Wydziału. Na spotkaniu z Zespołem oceniającym studenci pozytywnie wypowiadali się o działaniach organów samorządu studenckiego i ich efektach. Członkowie samorządu studenckiego podkreślali, że mogą liczyć na pomoc i wsparcie Władz Wydziału w każdej inicjatywie studenckiej w sprawach dydaktycznych, socjalnych i naukowych.

Opinie studentów prezentowane podczas spotkania z Zespołem oceniającym, wskazywane przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej.

Oprócz opinii oraz postulatów przedstawionych wyżej podczas spotkania z Zespołem oceniającym studenci wyrażali generalnie zadowolenie z dokonanego przez nich wyboru zarówno kierunku studiów, jak też Wydziału Prawa i Administracji UKSW. Pozytywnie ocenili podejmowane w ostatnim okresie działania zmierzające do uelastyczenia programu studiów oraz wprowadzania modułów odpowiadających zainteresowaniom studentów (w tym programu Business Law). Docenili również zapraszanie wybitnych praktyków prawa (w tym prawników zasłużonych dla polskiego wymiaru sprawiedliwości oraz instytucji władzy i administracji publicznej) do prowadzenia części zajęć dydaktycznych. Zgłosili postulat poszerzenia nauki języka obcego z jednego do dwóch współczesnych języków obcych oraz odpowiedniego zwiększenia liczby godzin nauki języków obcych.

Ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej dydaktycznej i materialnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów.

W opinii studentów rozplanowanie dyżurów i konsultacji nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale jest odpowiednie wobec potrzeb zgłaszanych przez studentów oraz ich możliwości wynikających z planu zajęć. Studenci pozytywnie ocenili fakt, że regułą na Wydziale jest dobór seminarium magisterskiego, promotora oraz tematu pracy magisterskiej stosownie do zainteresowań studentów. Liczebność grup seminaryjnych (maksymalnie 15 osób) została uznana za dopuszczalną; studenci podkreślili, że promotorzy znajdują czas na pracę z poszczególnymi seminarzystami. Skargi i wnioski studenckie są rozpatrywane i załatwiane sprawnie, zaś pracownicy Dziekanatu są pomocni i służą potrzebną informacją. Studenci podkreślili, że z bieżącymi sprawami związanymi z organizacją procesu dydaktycznego mogą się także zgłaszać bezpośrednio do nauczycieli akademickich.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Zasady rekrutacji są zgodne z przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym; w odniesieniu do studiów stacjonarnych umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne w procesie studiowania prawa. Zasady rekrutacji nie dyskryminują określonej grupy kandydatów.

2) System oceny osiągnięć studentów został skonstruowany i działa należycie. Zapewnia niezbędną przejrzystość procesu oceniania i jest zasadniczo zestandaryzowany; dobór szczegółowych kryteriów oceny został pozostawiony poszczególnym nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia dydaktyczne. Studenci są zaznajomieni z tymi kryteriami oraz dobranym sposobem oceny na początku zajęć dydaktycznych.

3) Ocena mobilności studentów jest zasadniczo pozytywna, zwłaszcza w odniesieniu do studentów stacjonarnych oraz do wymiany w ramach programu MOST. Władze Wydziału powinny podjąć działania na rzecz zwiększenia międzynarodowej wymiany studentów oraz zainteresowania studentów niestacjonarnych możliwościami wymiany studenckiej.

4) System opieki dydaktycznej, socjalnej i naukowej na Wydziale działa należycie i jest cały czas rozwijany. W opinii studentów inicjatywy studenckie podejmowane w ramach tego systemu mogą liczyć na wsparcie merytoryczne i finansowe ze strony Władz Wydziału, a także na poparcie ze strony nauczycieli akademickich.

8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

1). Ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

A. Ocena przejrzystości struktury zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji;

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) został wprowadzony zarządzeniem nr 49/2009 Rektora UKSW z dnia 16 października 2009 r. Zarządzenie to zostało uchylone zarządzeniem nr 47/2010 Rektora z dnia 15 września 2010 r., które wprowadziło obowiązujące obecnie w Uczelni zasady i ramy instytucjonalne kontroli jakości kształcenia, uzupełnione i dostosowane do wymogów KRK zarządzeniem nr 19/2011 z dnia 13 kwietnia 2011 r. WSZJK ma za zadanie: monitorowanie i ocenę planów studiów i programów nauczania, monitorowanie stosowanych kryteriów, przepisów i procedur oceniania studentów, dbałość o wysoką jakość kadry dydaktycznej, doskonalenie procesu dydaktycznego oraz przegląd zarządzania jakością dotyczący procesów, które mają wpływ na doskonalenie systemu.

Zasady organizacji i funkcjonowania WSZJK na Wydziale zostały określone w zarządzeniu nr 2/2012/2013 Dziekana Wydziału Prawa i Administracji UKSW z dnia 9 października 2012 r. w sprawie określenia zasad i procedur doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Prawa i Administracji UKSW. Określono w nim także podstawowe instytucje i procedury doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale. Podstawową instytucją WSZJK na Wydziale jest Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, współdziałająca z Uczelnianą Komisją ds. Jakości Kształcenia, Wydziałową Komisją Dydaktyczną oraz Wydziałowym Zespołem ds. Wdrożenia KRK. W skład Zespołu wchodzi prodziekani Wydziału, pełnomocnik Dziekana ds. wdrożenia KRK (powołany decyzją Dziekana nr 28/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r.), przedstawiciel nauczycieli akademickich i przedstawiciel samorządu studenckiego.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia została powołana – na wniosek Dziekana – uchwałą nr 3/2012/2013 z dnia 9 października 2012 r. W jej skład weszli przedstawiciele Władz Wydziału oraz nauczycieli akademickich Wydziału; w składzie Komisji nie znaleźli się przedstawiciele studentów i doktorantów. Nie został też określony wpływ interesariuszy zewnętrznych na kierunki działalności i zadania realizowane przez Komisję. Wskazana wyżej Komisja zastąpiła Komisję ds. Jakości Kształcenia działającą na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów wewnętrznych. W składzie tej Komisji również nie było przedstawicieli studentów oraz przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych. Zespół oceniający zapoznał się z dokumentacją pracy Komisji za okres 2008-2012. Komisja

przygotowała m. in. raport samooceny Wydziału za rok akad. 2010/2011, który stał się następnie jednym z elementów oceny jakości procesu kształcenia na Wydziale, dokonanej przez istniejący od 2010 r. Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji UKSW (por. datowany na październik 2011 r. raport: Studenci o funkcjonowaniu swojej Uczelni).

Do instrumentów doskonalenia jakości kształcenia zostały zaliczone przede wszystkim okresowe przeglądy jakości kształcenia, obejmujące: proces projektowania dydaktyki, realizację programów nauczania, zasady i metody oceniania studentów, wspomaganie studentów w procesie kształcenia, badanie opinii interesariuszy wewnętrznych, zewnętrznych oraz studentów, a także program hospitacji zajęć dydaktycznych. Każdy z kierunków przeglądu jakości kształcenia został szczegółowo opisany we wskazanym wyżej zarządzeniu nr 2/2012/2013 Dziekana Wydziału. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przyjęła w październiku 2012 r. harmonogram swojej działalności, obejmujący m. in. przeprowadzenie okresowych przeglądów jakości kształcenia, dokonanie weryfikacji założonych efektów kształcenia (wraz z przygotowaniem odpowiednich wniosków i propozycji zmian dla Rady Wydziału) oraz dokonanie analizy procesu dyplomowania i jakości prac dyplomowych. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia współdziała z Dziekanem; rolę koordynatora działań na rzecz jakości kształcenia oraz łącznika między Komisją a Dziekanem pełni Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia, powołany decyzją nr 29/2012 Dziekana Wydziału z dnia 30 sierpnia 2012 r.

W Uczelni są przeprowadzane okresowe ankiety ewaluacyjne dotyczące zajęć dydaktycznych. Kwestionariusz ankiety jest dostępny w systemie USOS pod koniec każdego semestru. Wyniki badań ankietowych są rokrocznie opracowywane i analizowane. Nauczyciele akademicki mają dostęp do wyników ankiet ewaluacyjnych poprzez system USOS. Wyniki badań nie są upubliczniane studentom. Na spotkaniu z Zespołem oceniającym studenci wyrazili przekonanie, że wypełniane przez nich ankiety mają realny wpływ na jakość procesu dydaktycznego, choć oni sami nie znają ich ostatecznych wyników. Są także przeprowadzane kompleksowe ankiety w ramach badań prowadzonych przez uniwersytecki Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji. W badaniach przeprowadzonych w roku akad. 2010/11 udział wzięło ok. 20% studentów prawa.

- B. Ocena efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, w tym dostosowywania do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz *potrzeb i możliwości* interesariuszy wewnętrznych. Ocena przydatności tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami kształcenia albo ze standardami kształcenia, ocena jego dotychczasowej skuteczności w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia;

Wskazane wyżej podstawy normatywno-instytucjonalne wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zostały utworzone na kilka tygodni przed wizytacją Zespołu oceniającego PKA. Utworzony system instytucjonalny i przyjęte zadania oraz narzędzia ich realizacji należy ocenić bardzo pozytywnie. Trudno jest jednak na podstawie samych rozwiązań instytucjonalno-proceduralnych stwierdzić, jak efektywnie system zapewniania jakości kształcenia będzie działał na Wydziale. Na podstawie analizy składu Komisji ds. Jakości Kształcenia można już dziś stwierdzić, że nie zapewnia on wystarczająco efektywnego udziału studentów oraz interesariuszy zewnętrznych w działaniach podejmowanych w ramach tego systemu. Z uwagi na przyjęty w harmonogramie Komisji okres działalności (rok akad. 2012/2013) można przyjąć, że pierwsza ocena efektywności działania Komisji będzie możliwa dopiero po zakończeniu bieżącego roku akademickiego.

W odniesieniu do działalności Biura Karier należy podkreślić, że pracownicy Biura starają się pozyskiwać informacje zwrotne od podmiotów oferujących i prowadzących praktyki co do oceny aktywności studentów w trakcie praktyk. Z początkiem roku akad. 2012/2013 został uruchomiony system monitorowania losów zawodowych (karier) absolwentów. Na bieżąco są również prowadzone przez Władze Wydziału rozmowy z przedstawicielami samorządu studenckiego oraz działaczami kół naukowych dotyczące procesu dydaktycznego oraz propozycji doskonalenia tego procesu. Jednym z rezultatów takich konsultacji było zgłoszenie przez studentów potrzeby uruchomienia specjalnego modułu pozwalającego na pogłębienie wiedzy z zakresu ekonomii, finansów oraz prawa gospodarczego i prawa finansowego, a następnie przygotowanie i uruchomienie specjalnego programu nauczania (Business Law).

C. Ocena systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian.

Określony w uchwale nr 2/2012/2013 system upowszechniania informacji o wynikach monitorowania jakości kształcenia, a także działaniach podjętych przez Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia oraz Komisję ds. Jakości Kształcenia należy generalnie ocenić pozytywnie. Należy podkreślić przede wszystkim bezpośrednie współdziałanie Dziekana i Komisji poprzez osobę Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia. Ponadto podkreślenia wymaga również instytucjonalna więź między Wydziałową i Uczelnianą Komisją ds. Jakości Kształcenia, a także wykorzystywanie rezultatów pracy Komisji przez Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji UKSW. Uchwała tworzy możliwość wpływu każdego studenta, pracownika WSPiA oraz „innych osób związanych z WPiA” (w rozumieniu: interesariuszy zewnętrznych?) na organizację i funkcjonowanie systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale. Całościowe wyniki działalności Komisji mają być rokrocznie przedstawiane Radzie Wydziału. Częstkowe wyniki (wnioski z hospitacji zajęć, z opinii studentów na temat prowadzonych zajęć dydaktycznych) mają być udostępniane kierownikom Katedr. W uchwale nie określono jednak bezpośrednich sposobów i form przekazywania informacji o działaniach Komisji, a także o dokonanych przez nią ocenach częściowych i syntetycznych dotyczących jakości kształcenia – do interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. W rezultacie jedyną formą udziału tych interesariuszy w ocenie jakości procesu kształcenia na Wydziale są posiedzenia Rady Wydziału.

Należy też zauważyć, że Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego realizuje politykę dostępności informacji o swojej działalności poprzez publikowanie ich w formie elektronicznej na stronie internetowej Uczelni (www.uksw.edu.pl). Wydział Prawa i Administracji również realizuje to założenie poprzez bieżące udostępnianie wszystkich informacji związanych z organizacją procesu kształcenia, programu studiów, jego efektów i

sposobu ich weryfikacji. Informacje te udostępniane są na stronie internetowej Wydziału, poprzez USOS oraz APR co zostało ustalone Zarządzeniem nr 39/2007 Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 9 lipca 2007 r. Konieczne jest jednak podkreślenie mankamentów istniejących rozwiązań, stwierdzonych przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym. Studenci negatywnie ocenili fakt, że zarówno cząstkowe wyniki ankiet ewaluacyjnych (dostępne dla zainteresowanych nauczycieli akademickich), jak też ich syntetyczne opracowanie nie są dostępne dla studentów.

Podsumowując: utworzone w okresie kilku tygodni przed wizytacją Zespołu oceniającego (30 sierpnia – 18 października 2012 r.) instytucjonalno-proceduralne rozwiązania w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale należy ocenić pozytywnie. Trudno jest jednak już obecnie przesądzić o efektywności funkcjonowania tego systemu, przede wszystkim z uwagi na przyjęty harmonogram działania Komisji ds. Jakości Kształcenia (1 października 2012 r. – 30 września 2013 r.), ale również ze względu na niesatysfakcjonujące formy udziału interesariuszy wewnętrznych (zwłaszcza studentów) i zewnętrznych w działaniach na rzecz zapewnienia jakości kształcenia.

2). Ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości.

Koncepcja kształcenia na kierunku „prawo”, prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji UKSW w Warszawie, podlega w ograniczonym zakresie procesowi konsultacji z interesariuszami zarówno wewnętrznymi, jak i zewnętrznymi. Koncepcja kształcenia projektowana jest przez Władze Wydziału przy wykorzystaniu odpowiednich instytucji wewnątrzwydziałowych (Wydziałowa Komisja Dydaktyczna, Wydziałowa Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, Dziekan i jego pełnomocnicy oraz Rada Wydziału) i podlega konsultacjom w ramach Kolegium Dziekańskiego. Zasadnicze znaczenie w decydowaniu o zmianach programowych przypada Radzie Wydziału Prawa i Administracji, w której skład wchodzi członkowie Kolegium Dziekańskiego, samodzielni pracownicy naukowcy, przedstawiciele młodszych pracowników naukowych, przedstawiciele pracowników administracyjnych oraz przedstawiciele studentów i doktorantów. Dodatkowo pewne fragmenty procesu kształcenia lub określono projekty w stały sposób konsultowane są z przedstawicielami samorządu studentów, przedstawicielami kół naukowych oraz absolwentami Wydziału, którzy są zrzeszeni w stowarzyszeniu absolwentów Wydziału. Należy również zaznaczyć, że swój udział w powyższej koncepcji kształcenia mają również tzw. interesariusze zewnętrzni, którymi są osoby będące członkami prawniczych korporacji zawodowych, sądów polubownych lub pełnią wysokie funkcje dyrektorskie w urzędach administracji publicznej (członek Rady Izby Notarialnej w Warszawie, radca prawny – partner zarządzający kancelarii „Gessel, Koziorowski sp. k., prezes Sądu Arbitrażowego przy PKPP LEWIATAN czy z-ca dyrektora Departamentu Firm Inwestycyjnych i Infrastruktury Rynku Kapitałowego Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego). Udział interesariuszy zewnętrznych nie jest jednak dotąd zinstytucjonalizowany, chociażby w postaci Rady Konsultacyjno-Programowej jako organu doradczego Dziekana i Rady Wydziału, w skład

którego wchodziłoby przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych. Należy przy tym podkreślić, że Władze Wydziału nie zidentyfikowały dotąd wystarczająco precyzyjnie grona interesariuszy zewnętrznych z uwagi na przyjętą misję i strategię Wydziału, a także sylwetkę absolwenta i koncepcję kształcenia na kierunku „prawo” i na innych kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale.

Dodać należy, że studenci oceniają swoje możliwości wpływu na jakość kształcenia jako nie całkiem satysfakcjonujące. Są zainteresowani jakością kształcenia oraz wzrostem konkurencyjności absolwentów Wydziału na rynku pracy. Chcieliby mieć możliwości instytucjonalne uczestnictwa w procesie decyzyjnym prowadzącym do zmian i korekt procesu dydaktycznego. Biorą chętnie udział w konsultacjach prowadzonych przez organy uczelnianego i wydziałowego samorządu studentów. Wypełniają ankiety ewaluacyjne dostępne w systemie USOS, ale również ankiety przeprowadzane przez samorząd studencki na popularnym portalu społecznościowym. Wyniki ankiet przeprowadzanych przez studentów są przedstawiane Władzom Wydziału. Studenci korzystają też z możliwości wpływania na decyzje Rady Wydziału, gdzie ich reprezentacja stanowi – zgodnie z wymogami ustawowymi – ponad 20% składu Rady Wydziału.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	Kadra	infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	działalność naukowa	działalność międzynarodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
Umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/- budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Działania zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na kierunku „prawo” należy ocenić jednoznacznie pozytywnie (zwłaszcza w odniesieniu do stworzenia instytucjonalno-proceduralnych rozwiązań zapewnienia jakości kształcenia). Z uwagi na fakt, że budowa wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia została zasadniczo zakończona tuż przed wizytacją Zespołu oceniającego, zaś jego pełne wdrożenie nastąpi w roku akad. 2012/2013, trudno jest już teraz sformułować jednoznaczną opinię dotyczącą efektywności rozwiązań objętych tym systemem. Potrzebne wydają się jednak zmiany i uzupełnienia systemu o rozwiązania

zwiększające wpływ studentów oraz interesariuszy zewnętrznych na kształtowanie procesu dydaktycznego oraz określanie pożądanych efektów kształcenia.

2) Ocena udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie zapewniania jakości kształcenia należy ocenić zasadniczo pozytywnie, jednakże należy stwierdzić niewystarczającą instytucjonalizację udziału przedstawicieli studentów w wydziałowych zespołach i komisjach prowadzących działania na rzecz jakości kształcenia. Konieczne wydaje się również wyraźne określenie grona interesariuszy zewnętrznych zainteresowanych jakością kształcenia na kierunku „prawo”, a także zapewnienie im instytucjonalnych form wpływu na proces kształcenia.

9. Podsumowanie

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego zapewnia wysoką jakość kształcenia na kierunku „prawo” w każdej sferze podlegającej ocenie programowej, spełniając – pomimo pewnych uchybień oraz rozwiązań wymagających poprawienia lub ulepszenia – w pełni kryteria wynikające zarówno z obowiązujących przepisów ustawowych, jak też odpowiednich regulacji wewnątrzuczelnianych.

Z początkiem 2012 r. Władze Wydziału przystąpiły do opracowania misji i strategii Wydziału, a także do dostosowania realizowanego dotąd programu studiów prawniczych do wymogów wynikających z Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Program ten, spełniający obowiązujące dotąd wymogi określone w Standardach kształcenia dla kierunku „prawo”, został wzbogacony o wykaz kierunkowych efektów kształcenia uzgodnionych z celami i efektami kształcenia w ramach dotychczas realizowanych przedmiotów. Zarówno kierunkowe, jak też szczegółowe efekty kształcenia zostały określone poprawnie, odpowiednio do jakości i kwalifikacji nauczycieli akademickich realizujących poszczególne przedmioty. W maju 2012 r. efekty kształcenia dla kierunku „prawo” zostały zatwierdzone przez Senat, zaś Władze Wydziału rozpoczęły przygotowania do wdrożenia programu studiów prawniczych dostosowanego do wymogów KRK. Z początkiem roku akad. 2012/2013 zostały przyjęte misja i strategia Wydziału na lata 2012-2013; określone też zostały strategiczne cele Wydziału oraz odpowiednie zadania. Taka kolejność wprowadzania zmian o kluczowym znaczeniu dla programu studiów prawniczych oraz procesu kształcenia na kierunku „prawo” spowodowała jednak, że nie ma pełnej zgodności pomiędzy zestawem kierunkowych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku a wskazanymi wyżej celami strategicznymi Wydziału.

Najnowszy program kształcenia na kierunku „prawo”, wprowadzony z początkiem roku akad. 2012/2013, został oparty na ukształtowanych w poprzednich latach rozwiązaniach programowych i jedynie dostosowany do wymogów KRK. Powinien on być w najbliższych latach poddany działaniom monitorującym dla określenia stopnia zgodności tych rozwiązań oraz realizowanych treści programowych z przyjętą niedawno misją i strategią Wydziału. Dotyczy to zwłaszcza zapewnienia elastyczności rozwiązań programowych, reagowania na postulaty o oceny dokonywane przez interesariuszy wewnętrznych (zwłaszcza studentów) oraz zewnętrznych, a także uprządkowania profilu studiów prawniczych. Konieczne wydaje się wypracowanie i wdrożenie instytucjonalnych form wpływu interesariuszy wewnętrznych i zwłaszcza

zewnątrznych na kształtowanie koncepcji programowej oraz przebieg procesu kształcenia.

Procedurę dyplomowania i praktykę w tym zakresie należy ocenić pozytywnie, aczkolwiek należałoby podjąć działania zmierzające do ulepszania tej praktyki, zwłaszcza w odniesieniu do kształtowania składu komisji egzaminacyjnych poprzez uwzględnianie większego udziału samodzielnych nauczycieli akademickich w tych komisjach, a także rzetelności oceny pracy magisterskiej dokonywanej przez promotora oraz recenzji (należy dążyć do tego, aby recenzentami byli w jak największym stopniu samodzielni nauczyciele akademicy).

Dotychczasowy stan infrastruktury, w ramach której jest realizowany proces dydaktyczny, należy ocenić pozytywnie. Podkreślenia wymagają działania Władz Wydziału (przy wsparciu Władz Uczelni) zmierzające do modernizacji budynków wykorzystywanych do celów dydaktycznych, w tym do ułatwień dostępu do sal dydaktycznych zwłaszcza pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych oraz matek z dziećmi. Zwłaszcza te ostatnie rozwiązania zasługują na upowszechnienie i mogą służyć jako wzorcowe przykłady.

Zasadniczo pozytywnie wypada ocena prowadzonych na Wydziale badań naukowych, a także współpracy naukowej i dydaktycznej z partnerami zagranicznymi. Wydział ma podpisane porozumienia z kilkudziesięcioma partnerami zagranicznymi, jednakże rzeczywista współpraca międzynarodowa (włącznie z międzynarodową wymianą pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów) jest znacznie skromniejsza. Władze Wydziału zdają sobie sprawę z tej dysproporcji i traktują intensyfikację współpracy międzynarodowej i wymiany jako istotne cele strategiczne na najbliższy okres.

Zarówno rozwiązania instytucjonalno-normatywne, jak też praktykę w zakresie rekrutacji na studia prawnicze należy ocenić jednoznacznie pozytywnie w świetle istniejących uwarunkowań i ograniczeń (mowa tu o kryteriach doboru na niestacjonarne studia prawnicze, nie stwarzających możliwości należytej selekcji kandydatów). Także system weryfikacji osiągnięć studentów zasługuje na pozytywną ocenę; warto zaznaczyć, że również w opinii samych studentów system ten działa należycie i zapewnia rzetelność oraz sprawiedliwość ocen osiągnięć studentów. Mobilność studentów wymaga działań stymulujących ze strony Władz Wydziału, zwłaszcza w odniesieniu do wymiany zagranicznej studentów. System opieki dydaktycznej, socjalnej i naukowej nad studentami także zasługuje na pozytywną ocenę. Studenci doceniają zwłaszcza działania Władz Wydziału wspierające studencki ruch naukowy, jak również postawę wielu nauczycieli akademickich, angażujących się bezpośrednio i bez potrzeby odgórnego zachęcania oraz wspierających inicjatywy studentów podejmowane w związku z procesem kształcenia.

Podstawy normatywno-instytucjonalne wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zostały stworzone; część z nich powstała dosłownie tuż przed datą wizytacji. Można stwierdzić, że podstawy te zostały zaprojektowane kompleksowo, zgodnie z rozwiązaniami uczelnianymi oraz obowiązującymi w tym zakresie

wymogami prawnymi. Pozwala to zasadnie oczekiwać na pierwsze, pozytywne rezultaty funkcjonowania tego systemu w najbliższym okresie.

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku		+			
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		+			
program studiów		+			
zasoby kadrowe		+			
infrastruktura dydaktyczna		+			
prowadzenie badań naukowych		+			
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		+			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		+			